

březen 2016

KAUZA „AGROTEC“ VE VYSÍLÁNÍ ČESKÉHO ROZHLASU

Analýza objektivity a vyváženosti

prezentace kauzy Agrotec ve vybraných pořadech odvysílaných ČRo v období od 1. 7. do
31. 8. 2015

Objednatel: Český rozhlas

Zpracovatel: FOCUS – Centrum pro sociální a marketingovou analýzu, spol. s r. o.

OBSAH

I. ÚVOD	4
II. ZADÁNÍ A CÍL.....	5
III. TEORETICKÁ VÝCHODISKA	6
3.1 Společensko-politické souvislosti.....	6
3.2 Teorie nastolování agendy.....	8
3.3 Mediální obraz a mediální rámce	9
3.3.1. Epizodické a tematické rámce.....	10
3.4. Editoriální postupy a zpravodajská rutina	11
3.4.1. Reprezentace a stereotyp.....	12
3.5 Objektivita a vyváženost: operacionální vymezení	13
4.1.3. Kvantitativní výzkumné metody.....	17
4.2.2. Kvalitativní výzkumné metody.....	20
V. Analytická část	22
5.1 Kvantitativní analýza	22
5.1.1. Hlavní zprávy.....	22
5.1.2. 60 minut	28
5.1.2. Čtení z domácího tisku.....	31
5.1.4. Závěry kvantitativní analýzy.....	32
5.2. Kvalitativní analýza	35
5.2.1. Publicistika Hlavních zpráv	35
5.2.2. 20 minut Radiožurnálu.....	36
5.2.3. Názory a argumenty.....	37
5.2.4. Pro a proti.....	38
5.2.6. Závěry kvalitativní analýzy.....	39
VI. Hlavní závěry	41
VII. Seznam literatury	45
VIII. Přílohy	47

I. ÚVOD

Předložená analýza se pokouší odpovědět na otázku, zda si Český rozhlas v případě medializace kauzy Agrotec během stanoveného období v určených pořadech počínal v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a v Kodexu Českého rozhlasu.

Analýza je strukturována do **čtyř základních částí**. Po expozici teoretických a metodologických východisek následuje kvantitativní a kvalitativní analytická část zakončená shrnutím. Závěrečná syntéza pak formou hlavních závěrů v několika tezí odpovídá na klíčové otázky a přináší doporučení či náměty k další diskusi.

II. ZADÁNÍ A CÍL

Objednatel analýzy, Český rozhlas (dále jen ČRo), formuloval základní požadavky pro předloženou analýzu následujícím způsobem:

Předmětem zadání je analýza toho, jak stanice ČRo 1 - Radiožurnál a ČRo Plus zpracovaly kauzu Agrotec (obvinění firmy z údajné manipulace v tendrech České pošty) ve vybraných pořadech, a to v období 1. 7. - 31. 8. 2015.

Cílem analýzy je popsat, nakolik si ČRo během stanoveného období v určených pořadech počínal v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu (dále jen ZČRo) a v Kodexu Českého rozhlasu (dále jen Kodex). Zásadní zřetel necht' je brán k § 2 Zákona o Českém rozhlasu a k Preambuli a článku 6. Kodexu, kde jsou vymezeny hlavní úkoly veřejné služby v oblasti rozhlasového vysílání vážící se zejména k problematice:

- a) poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů
- b) působení ČRo coby fóra pro veřejnou diskusi, v níž je možno vyjadřovat široké spektrum názorů a hledisek

III. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

3.1 Společensko-politické souvislosti

Obecně je možné říci, že kauza Agrotec je součástí širší „korupční agendy“ týkající se České pošty, která byla medializována již na počátku roku 2014. V lednu 2014 (22. 1. 2014) zasahovali policisté z Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu v budově České pošty v Praze. Zásah proběhl v souvislosti s možnou manipulací s veřejnými zakázkami na stavební práce. Zatčeno a následně obviněno bylo devět osob, z toho tři osoby byly přímo zaměstnanci České pošty.

V souvislosti s dalším vyšetřováním pak dubnu 2014 (15. 4. 2014) policisté ze stejného útvaru opět zasahovali ve dvou pobočkách i v centrále České pošty. V kauze bylo obviněno a stíháno celkově 15 fyzických a 4 právnické osoby. Vrchní státní zástupkyně Lenka Bradáčová potvrdila, že obvinění jednali jako organizovaná skupina, která manipulovala s veřejnými zakázkami malého rozsahu na stavební práce.

V návaznosti na tyto policejní zásahy policie o den později (16. 4. 2014) prohledala i areál společnosti Agrotec v Hustopečích. Tato společnost kromě jiného České poště dodává a spravuje vozový park. Dva zaměstnanci firmy pak byli v této souvislosti vyslyšáni.

Firma Agrotec se primárně zabývá prodejem zemědělské a stavební techniky a jako taková patří do konsorcia firem společnosti Agrofert. Agrofert je zemědělský, potravinářský a chemický holding, do kterého spadá více než 230 společností, především v České a Slovenské republice. Společnost vlastní, a do ledna 2014 jí také řídil, Andrej Babiš. V současné době (i v době medializace takzvané kauzy Agrotec) je Andrej Babiš prvním místopředsedou vlády Bohuslava Sobotky, ministrem financí a předsedou hnutí ANO. V představenstvu firmy Agrotec působil v době, kdy se aféra odehrávala, i Jaroslav Faltýnek, který v současné době zastává pozici prvního místopředsedy hnutí ANO.

Vyšetřování celé kauzy vrcholilo v průběhu letních měsíců 2015¹. Na konci července pak policie podala státnímu zástupci návrh na obžalobu ve věci údajně zmanipulovaných zakázek České pošty. Obžaloba byla podána celkem na 14 fyzických osob a 7 firem². Andrej Babiš

¹ Na ukončení vyšetřování upozornil server Neovlivni.cz <http://neovlivni.cz/zakazky-posty-firma-ktere-sefoval-faltynek-miri-k-soudu/>

² Informaci jako první přinesl server HlídacíPes.org dne 10.8.2015 <http://hlidacipes.org/policie-navrhuje-obzalovat-ceskou-postu-a-dalsi-firmy-je-mezi-nimi-i-babisuv-agrotec/>

obvinění vůči Agrotecu odmítl a označil je za účelová, s cílem poškodit jeho osobu. 20. srpna 2015 pak skupina Agrofert vydala oficiální prohlášení ke kauze Agrotec³.

V létě 2015 se pak paralelně s výše popsanou kauzou ohledně manipulace veřejných zakázek objevila další korupční kauza v souvislosti s Českou poštou. Podnikatel Lukáš Čadek zažaloval Českou poštu o 27 milionů korun kvůli plánované, avšak nezrealizované spolupráci. Pomoc při řešení této situace mu údajně nabídl člen středočeské ČSSD Kamil Choc, který za tuto pomoc měl, podle medializovaných audionahrávek, požadovat 2 miliony korun pro ČSSD a 1 milion pro ministra vnitra Milana Chovance. Ministr Chovanec všechna nařčení odmítl a sám podal trestní oznámení, na základě kterého začala policie údajnou korupční nabídku vyšetřovat. Následně pak požádal premiéra Bohuslava Sobotku o svolání předsednictva Bezpečnostní rady státu, které by tuto kauzu projednalo, protože dle jeho slov mohlo jít o pokus destabilizovat situaci v resortu vnitra.

Popsané kauzy, vztahující se k manipulaci veřejných zakázek i korupčnímu jednání v rámci České pošty v roce 2015, rezonovaly ve sféře mediální, veřejné a politické⁴. Lze tedy hovořit o jejich relevanci a očekávat, že Český rozhlas, jako médium veřejné služby bude v těchto případech poskytovat jejich dostatečné informační pokrytí.

³ Vyjádření skupiny Agrofert ke kauze Agrotec je dostupné on line: <http://www.agrofert.cz/akce-a-aktuality/detail-aktuality/prohlaseni-skupiny-agrofert-ke-kauze-agrotec>

⁴ Dle vyjádření ministra financí Andreje Babiše byli informace o zapojení společnosti Agrotec do manipulace veřejných tendrů účelové a namířené proti jeho osobě. Obdobným způsobem pak hodnotil další kauzu i ministr vnitra Milan Chovanec, který dokonce mluvil o snaze destabilizovat situaci na rezortu vnitra. Koaliční strany volaly po nezávislém auditu hospodaření České pošty jako státního podniku a opoziční strany dokonce mluvily o možném hlasování o důvěře vládě.

3.2 Teorie nastolování agendy

Obecným teoretickým rámcem naší analýzy je teorie nastolování agendy (tzv. agenda setting), která vychází z předpokladu, že média mají moc nastolovat témata, která veřejnost považuje za důležitá. Je tedy možné nalézt spojitost v tom, jaká témata jsou prezentována v médiích a jakou důležitost jim pak připisuje veřejnost (McCombs a Shaw 1972).

Autory pojmu agenda setting, tak jak je používán v současných mediálních studiích⁵, jsou Maxwell E. McCombs a Donald L. Shaw. Autoři na základě svých výzkumů potvrdili, že média recipientům nenabízejí jen informaci o tom, že se nějaká událost stala, ale také informaci o tom, že tato událost je důležitější, než jiné. Ke stejnému výsledku pak dospěly další obdobné výzkumy v dalších letech, ale také v dalších zemích po celém světě (McCombs 2009). Média mají tedy schopnost prosazovat (respektive vylučovat) určitá témata ve veřejném a politickém diskurzu. „... *média nemusejí být schopna určovat, co si lidé mají myslet, ale jsou úspěšná v určování, o čem mají přemýšlet.*“ (Cohen cit. dle Trampoty 2006: 113).

Jednotlivým tématům tak média dokáží přisoudit důležitost nejen samotným faktem, že o nich informují, že na ně upřou pozornost (tzv. efekt primingu – tedy zviditelňování či zdůrazňování témat či jejich atributů). Důležitou otázkou je i to, jakým způsobem s těmito tématy média dále pracují, jak je dále rámuje (framing). Z hlediska naší analýzy nás tedy primárně zajímalo, jakým způsobem a za užití jakých prostředků či editoriačních postupů Český rozhlas ve sledovaném období pracoval s tématem kauzy manipulace tendrů České pošty, do kterých byla zapletena i společnost Agrotec, a jakým způsobem tedy **nastoloval agendu Agrotec**.

⁵ Původní ideu o nastolování agendy nalezneme již v díle Waltera Lippmana *Public Opinion*, které bylo publikováno v roce 1922. Lippman média přirovnává k oknům do světa mimo naši zkušenost. Veřejné mínění pak podle něj nereaguje na skutečný svět, ale právě a pouze na svět vytvořený médii (McCombs 2009).

3.3 Mediální obraz a mediální rámce

Teoretické východisko předložené studie se dále opírá o teorii mediálního obrazu, respektive o zákonitosti, které determinují jeho konstrukci. Mediální obraz má povahu typifikovaného, zjednodušeného symbolu či přesněji znakové sestavy, která reprezentuje konkrétní objekty a události, do kterých se promítají představy, postoje, názory a zkušenosti jak jejich tvůrců, tak i konzumentů (Volek, 2013). Teorii mediálního obrazu tak budeme v této studii používat k výkladu procesu, v jehož rámci materializovaný a zdánlivě uchopitelný otisk reality, stejně jako individualizovaná zkušenost složená z dílčích atributů, podléhá rekonfiguraci a remediaci.

Pro mediální obraz je určující to, že reprezentuje abstraktní kvalitu nebo ideu, která vznikla na základě určité manipulace se symboly, respektive znaky do komplexnějších komunikátů (například zpráv, reportáže či komentáře), jejichž interpretace, způsob čtení byl předdefinován pro čtenáře formou jejich zarámování⁶.

Pro identifikaci rámců využijeme modifikovanou definici rámců⁷ od Roberta Entmana, který je chápe jako procesy selekce a zvýznamňování. Celkový framing je ale podle Entmana definován nejen určitým aspektem popisované reality, který činí významným, ale také tím, jaké aspekty opomíná. Rámování přitom často rezonuje s již existujícími kulturními schémata publika, rámce dále ovlivňují, jakým způsobem lidé problém pochopí, jak si ho zapamatují a jak ho ohodnotí, popřípadě, jak se na jeho základě zachovají (Entman 1993).

⁶ Aplikace těchto výchozích předpokladů ve výzkumu masové komunikace mají řadu verzí. Například Todd Gitlin (2003) chápe mediální rámce z hlediska jejich vzniku jako vzorce, které využívají novináři k rutinní organizaci diskurzu, a z hlediska jejich vlivu jako nástroje, které činí svět, nacházející se mimo přímou zkušenost čtenářů, přirozeným. Svou roli zde hraje i vlastní mediální zpravodajský provoz, který činí z rámců výsledek konkrétních sociálních a rutinizovaných procesů, k nimž se individuální jednání novináře vztahuje (Vliegthart, van Zoonen 2011: 105). Jinými slovy, rámce v tomto smyslu propojují témata a problémy, respektive určují, která témata k sobě patří, a kdy je vhodné je použít. Jde o vodítka, nápovědi čtenářům, divákům, posluchačům, jak mají interpretovat a hodnotit dané obsahy. Bateson (2006) i Goffman (1974) se shodují v tom, že interpretační rámec určuje definici situace i lidskou reakci na ni. Persuazivní efektivita mediálních rámců byla opakovaně experimentálně potvrzena (Kahneman, Tversky 1984; Iyengar, Kinder 2010).

⁷ Teorie rámců vznikla na poli psychologie a sociologie a dnes ji využívají různé socialně-vědné disciplíny. Jako jeden z prvních popsal interpretační rámce Gregory Bateson (1954), který je chápe jako meta-komunikativní úroveň komunikace, jež instruuje její účastníky, jak mají číst a hodnotit sdělení. Rámce jsou v tomto smyslu nezbytné pro lidské mentální procesy, protože omezují souvislosti, v nichž je možné danou situaci nebo interakci chápat a vykládat. Podobně rozumí funkci rámců i Irwing Goffman, který zdůrazňuje, že nám poskytují návod k tomu, jak na konkrétní situaci reagovat, respektive jak organizovat lidskou zkušenost, abychom ji byli schopni vnímat, chápat a pojmenovat (Goffman, 1974). Jinými slovy, rámce umožňují redukovat komplexní realitu a vytvářejí de facto schémata sloužící k její interpretaci.

Identifikace a analýza mediálních rámců bude využita pro finální syntetický popis mediálního obrazu sledované kauzy Agrotec.

3.3.1. Epizodické a tematické rámce

V prvním kroku, tedy v případě analýz rámců, nás bude primárně zajímat, zda Český rozhlas agendu Agrotec rámcoval epizodickým nebo tematickým způsobem. Tematické rámce popisují daný problém nebo událost v kontextu dalších informací, uvádějí souvislosti, kontext, sledují dlouhodobější trendy v čase a vývoj. Takto rámována mediální událost zahrnuje veřejnost a nastiňuje způsoby, jak problém vyřešit na celospolečenské úrovni. Na druhou stranu epizodické rámce se soustředí na jednotlivce a na jednotlivou událost. Řešení pak není v úrovni společenské či politické, ale individuální - jednoduše řečeno napravením jedince, který problém má. Epizodický framing tak redukuje život na sérii epizod, za kterými je těžké vysledovat celospolečenské trendy (Iyengar 1991).

Jednotlivé typy rámování v médiích zpravidla nefungují výlučně a mají tendenci se prolínat, i když jeden z těchto rámců obvykle dominuje celkovému vyznění. Charakter rámování má ve výsledku vliv na to, komu má publikum tendenci připisovat pomyslnou odpovědnost za medializovaný problém. Epizodický framing podporuje připisování odpovědnosti spíše jednotlivci (v našem případě například: manipulace tenderů a zakázek či korupční kauza je pochybením jednotlivce, za které může konkrétní osoba či firma), tematický framing pak odkazuje k odpovědnosti institucí či širších sociálních či politických struktur (za stávající skandál České pošty může celkové politicko-korupční prostředí v ČR reprezentováno vládními stranami) (Iyengar 1991).

3.4. Editoriální postupy a zpravodajská rutina

Média pracují s celou řadou prostředků, jakými mohou téma zdůraznit a implicitně ho označit za důležité. Primárním ukazatelem je již samotný prostor, či rozsah vysílání, který je danému tématu věnován, frekvence, s jakou je o tématu v médiích referováno, ale i například to, zda je dané téma v případě zpravodajství zařazováno do headlines (McCombs 2009).

Proto nás v případě kauzy Agrotec v pořadech Českého rozhlasu bude primárně zajímat, kolik prostoru Český rozhlas ve vybraných pořadech této kauze věnoval a jakým způsobem s agendou pracoval. Zaměříme se i na to, zda se kauze věnoval jako hlavnímu či vedlejšímu tématu, a koho nechal ve svých pořadech k dané problematice promlouvat (jaké hosty moderátoři zvali do svých pořadů).

Jako na další postup odkazující ke zpravodajské rutině se zaměříme na zpravodajské hodnoty⁸. Zpravodajské hodnoty „označují soubor kritérií, jimiž média poměřují zpravodajskou přijatelnost událostí a zpravodajskou vhodnost jejich zpracování.“ (Burton – Jiráček, 2003: 248). Obecně můžeme říct, že se tento koncept snaží odpovědět na otázku, proč jsou některé zprávy vybrány pro mediální prezentaci a jiné nikoli. Zpravodajské hodnoty popisují vlastnosti události, které musí splňovat, aby se stala zprávou. Pro naši analýzu jsou relevantní hodnoty, které jsou charakterizovány jako kulturně specifické⁹. Bude nás tedy zajímat, zda relevantní zpravodajské příspěvky pracují se vztahem k elitním osobám (zda přepojují kauzu Agrotec s předními osobnostmi strany ANO), zda pracují s personalizací (prezentují kauzu více jako problém konkrétních osob – především Andreje Babiše, než jako problematiku podnikatelského subjektu) a zda pracují s negativitou či konfliktem.

⁸ Ačkoli diskuse na toto téma se vedla již dříve, první, kdo se touto problematikou empiricky zabýval, byli Johann Galtung a Mari Ruge v 60. letech 20. století, kteří stanovili na základě své studie 12 zpravodajských hodnot, které určují, zda má událost předpoklady stát se zprávou.

⁹ Osm z dvanácti hodnot je označováno jako univerzální zpravodajské hodnoty, zbylé čtyři pak jako kulturně specifické. Mezi univerzální hodnoty zařadili autoři četnost či frekvenci, práh pozornosti, jednoznačnost, srozumitelnost, souznění, překvapení, kontinuitu a kompozici. Mezi kulturně specifické pak vztah k elitním národům, vztah k elitním osobám, personalizaci a negativitu. (Hartley 1990)

3.4.1. Reprezentace a stereotyp

„Celá řada reprezentací se děje prostřednictvím ustálených žánrů. Zakořeněné a médií sdílené stereotypy jsou zdrojem informací o společnosti v níž média působí.“ (Burton – Jiráček, 2003: 194-195). Stereotyp svým způsobem deformuje realitu a původní předlohu. K reprezentaci samotné pak bývá v komunikační praxi připojen implicitní soud o vlastnostech reprezentovaného, jisté skryté hodnotové sdělení. (Burton – Jiráček, 2003)

Stereotypy jsou obecně spojovány s iluzí, že dokáží vytvořit přesnou charakteristiku lidí. Skupiny jsou optikou stereotypů popisovány jako jistý typ, stejný pro všechny příslušníky a očekává od jedinců z dané skupiny charakteristické chování. Stereotyp pak vytváří velmi pohodlný a předvídatelný obraz světa. Co stereotypu odporuje, je automaticky považováno za odchylku od normy, přičemž to, co je normální, se mnohdy určuje právě na základě stereotypu (Pickering, 1994).

V rámci naší analýzy nás bude zajímat, zda při práci kmenových žurnalistů Českého rozhlasu ve vztahu k medializaci kauzy Agrotec nedochází k používání předsudků a uplatňování stereotypizačních mechanismů¹⁰.

¹⁰ Klasické stereotypy v naší společnosti se vážou například k národnostem, či etnickým skupinám. Z optiky naší analýzy budou ale zajímavé potenciální mechanismy, kterými se můžou v mediálním prostoru tvořit stereotypní charakteristiky politiků, podnikatelů, atd.

3.5 Objektivita a vyváženost: operacionální vymezení

Zpravodajství a publicistika jako specifické nástroje popisu a analýzy společenských procesů jsou determinovány určitými normativními očekáváními, která na ně klade laická, ale i odborná veřejnost. Tato očekávání mají často povahu intuitivních, nepřiliš strukturovaných představ, které bývají zastřešovány pojmem objektivita, případně vyváženosti. Koncepce mediální (žurnalistické) objektivita vychází z předpokladu, že je možné určité objektivita dosáhnout, nebo se tomuto ideálu alespoň do určité míry přiblížit. V naší studii vycházíme z toho, že podstatou nároku na objektivní, vyvážené a nestranné poskytování informací je eliminace takových komunikačních strategií, které favorizují jen jednoho z řady aktérů-komunikátorů, respektive jednu hodnotovou perspektivu a interpretaci událostí, o nichž je referováno.

Posuzujeme-li míru novinářské objektivita, vždy de facto hodnotíme, jakým způsobem novináři shromažďují, zpracovávají, třídí a šíří informace a jak se to projevuje ve finální podobě mediálních obsahů. V naší studii budeme primárně vycházet z takového pojetí žurnalistické objektivita, které akcentuje:

- a) poskytování dostatečně širokého spektra názorů na mediovanou problematiku,
- b) poskytování rovnocenného prostoru zastáncům jednotlivých názorových proudů.

Objektivita bývá chápána v tomto smyslu jako rutinní novinářská praxe, která umožňuje odrážet *skutečnost* zveřejňováním všech relevantních, *fakticky správných* a nezkreslených (tj. úplných) *informací*, jež musí být komunikovány tak, aby byla jasně oddělena *fakta* od *názorů*.

Různí autoři rozlišují ne zcela totožná kritéria objektivita, ale v zásadě se shodují v tom, že podmínkou objektivního referování o sociálních jevech je dodržení faktičnosti (pravdivosti, informativnosti, relevance) a nestrannosti, která je sycena kategoriemi vyváženosti a neutrality.

Pro cíle naší studie, která se zabývá rozhlasovou reprezentací specifické kauzy v různých zpravodajsko-publicistických žánrech a formátech, budeme vycházet z Westerstahlovy (1983) definice, kterou jsme museli upravit tak, aby ji bylo možné aplikovat na analýzu zadaného obsahu.

Westerstahl hodnotí objektivitu z pohledu a/ faktičnosti a b/ nestrannosti výstupu. V prvním případě bývá posuzována *pravdivost, informativnost a relevance obsahu*, které nelze testovat jinak než komparací a pozorováním v terénu. Tímto směrem naše analýza primárně nepůjde, byť se v kvalitativní části pokusíme identifikovat případná informační zkreslení či manipulaci.

Kvantitativní část předložené analýzy bude pracovat primárně s druhou složkou objektivity, kterou Westerstahl označuje jako nestrannost, a jež zahrnuje i kritérium *vyváženosti*, jak s ním pracuje výše uvedená domácí legislativa a kodexy. Primárně se tak zaměříme na to, do jaké míry byl jednotlivým stranám sporu umožněn srovnatelný přístup do vysílání, a to přímou formou zprostředkování jejich jednání nebo formou institucionalizace jejich postojů a názorů. V neposlední řadě se podíváme na složku nestrannosti, respektive na posouzení vyváženosti a neutrality odvysílaného obsahu. Budeme tak primárně analyzovat, do jaké míry se podařilo ve sledovaných pořadech zabránit favorizaci / defavorizaci společnosti Agrotec a jejich představitelů.

Favorizaci a defavorizaci budeme chápat jak v rovině explicitní, tak implicitní jako pozitivní či negativní hodnocení vztahující se na analyzovaný subjekt, v našem případě primárně firmu Agrotec. Zaměříme se tak na analytický popis takového chování sledovaných médií, respektive konkrétních novinářů, jejich jednání, postojů a výrazových prostředků, které se přímo i nepřímo podílelo na formování mediálního obrazu subjektů.

IV. METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA

Předložená analýza si klade za cíl odpovědět na hlavní výzkumnou otázku:

HVO: Postupoval Český rozhlas v rámci pokrytí kauzy Agrotec ve svém vysílání ve sledovaném období v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a v Kodexu Českého rozhlasu?

Odpověď na tuto otázku by nám měla poskytnout závěrečná syntéza zjištění vyplývajících z kvantitativní a kvalitativní části studie. Jinými slovy kombinace těchto technik nám poskytne ucelený pohled na problematiku, jelikož, kvalitativní analytické techniky se nemohou zabývat otázkami „co?“ a „kolik?“, jak to činí kvantitativní perspektiva, ale zaměřují se na významy, akcenty a kontexty chování daného pořadu/žurnalisty. Naopak tyto komunikační dimenze není schopen zcela zachytit kvantitativní postup, který se soustřeďuje primárně na popis struktury jevu, respektive na analýzu jeho dimenzí.

V rámci kvalitativní analýzy se pokusíme odpovědět na následující vedlejší výzkumné otázky zabývající se primárně vyvážeností:

A/ Jaký prostor poskytl Český rozhlas ve sledovaných pořadech a ve zvoleném období problematice kauzy Agrotec?

B/ Jaké rutinní postupy užil Český rozhlas při reportování o kauze Agrotec?

C/ Jak tematicky strukturoval Český rozhlas mediální agendu v případě kauzy Agrotec?

Kvalitativní část analýzy nám pak umožní odpovědět na otázky týkající se objektivitu v následujících dimenzích:

D/ Jaké interpretační rámce nastolovaly sledované pořady při reprezentaci kauzy Agrotec?

E/ Dopouštěli se kmenoví žurnalisté ČRo při reprezentaci dané kauzy věcných či profesních pochybení?

4.1 Kvantitativní šetření

4.1.1 Popis výzkumného souboru

Zadavatel definoval vybrané pořady a zvolené období následujícím způsobem:

- Výzkumné období:
 - 1. července 2015 – 31. srpna 2015
- Pořady analyzované za pomoci kvantitativní analýzy:
 - *Hlavní zprávy* ČRo 1 – Radiožurnál ve 12:00 a v 18:00 (zprávy i publicistická část relace – dle programu ČRo „rozšířené hlavní zprávy“)
 - pořad „*Stalo se dnes*“ / „*60 minut*“ ČRo 1 – Radiožurnál
 - pořad „*Čtení z domácího tisku*“ ČRo Plus, relace v 8:20 každý všední den

Do kvantitativní analýzy vstupovala všechna vysílání uvedených tří pořadů, vysílána v období od 1. července do 31. srpna 2015.

První analyzovaný pořad tvořily *Hlavní zprávy*. Tento pořad je vysílán na stanici ČRo 1 Radiožurnál. Do analýzy byla zařazena vysílání ve 12 a v 18 hodin. Ve všední den je pořad složen z kratší zpravodajské části v rozsahu přibližně 10 minut a delší publicistické části v rozsahu přibližně 20 minut. O víkendech a svátcích je pak vysíláno pouze zpravodajství. Ve sledovaném období bylo odvysíláno 86 relací v průběhu všedních dní a 38 o víkendech či svátcích.

Dalším kvantitativně analyzovaným pořadem měl být podle zadání pořad *Stalo se dnes*, který vysílal ČRo 1 Radiožurnál každý všední po deváté hodině večer v délce zhruba 25 minut. Pořadem provází moderátor, který společně s komentátory probírá hlavní denní události z politiky, ekonomiky, kultury a sportu. Ve zvolených měsících roku 2015, které zadavatel stanovil jako výzkumné období, však již tento pořad nebyl vysílán. Zadavatel byl o této situaci informován, a po vzájemné komunikaci byla zjednána náprava situace následujícím způsobem: „*Pořad „Stalo se dnes“ byl od září 2014 nahrazen pořadem „Šedesát minut“; oba pořady zaměřené na denní události byly na Radiožurnálu vysílány pouze ve večerních hodinách ve všední dny.*“

Do analýzy byl tedy zařazen pořad *60 minut*, který se žánrově od pořadu *Stalo se dnes* neliší. Rozdílnost spočívá zejména v délce, která je v případě pořadu *60 minut* více než dvojnásobná. Ve sledovaném období bylo odvysíláno 43 relací.

Posledním kvantitativně analyzovaným pořadem byl pořad *Čtení z domácího tisku*, konkrétně jeho relace v 8:20. Tento pořad je vysílán každý všední den a přináší posluchačům přehled

událostí a informací z celostátních i regionálních deníků a týdeníků (vycházejících v tištěné nebo on-line digitální formě). Ve sledovaném období bylo odvysíláno 43 relací.

4.1.2. Definice analytické jednotky

Jak vyplývá ze zadání, analýza prezentuje závěry vyčerpávajícího šetření. Nebyla tedy využita žádná z výběrových procedur a byly analyzovány všechny zadané pořady, respektive relevantní příspěvky, které sledované pořady odvysílaly. Jinými slovy, výstup kvantitativní části analýzy nepracuje se statisticky koncipovanou reprezentativitou závěrů, respektive nezobecňuje na základní soubor, ale poskytuje informace za celý relevantní soubor, jak jej definoval zadavatel. Přesnost závěrů je v tomto ohledu vyšší než v případě analýz, které pracují s pravděpodobnostně konstruovanými soubory.

Jako základní **analytickou jednotku** jsme zvolili zvukový příspěvek, který tematizoval problematiku takzvané kauzy Agrotec (jak jsme si popsali v teoretické části práce), respektive zabýval se:

- a) primárně tématem manipulace tendrů veřejných zakázek v České poště v přímé souvislosti s firmou Agrotec, nebo
- b) pracoval s motivem uvedené kauzy v podobě tematické subagendy, která byla součástí jiné agendy, nebo
- c) informace o sledované kauze zmínil pouze okrajově (například v promluvě některého z hostů formou krátké zmínky).

Příspěvek jsme definovali jako zvukovou stopu, která je oddělena zvukově od předcházejícího a následujícího příspěvku.

4.1.3. Kvantitativní výzkumné metody

Pro naplnění výzkumných cílů byla jako klíčový výzkumný nástroj zvolena metoda explorativní obsahové analýzy, respektive její kvantitativní i kvalitativní verze, které zohledňují a kombinují časový, typový i případový přístup (Krippendorff, 2004 a Neuendorf, 2002). Porovnáme-li další možné metody, které by připadaly v úvahu pro analýzu daného tématu, z pohledu potenciální validity a reliability dat, které poskytují, jeví se obsahová analýza vzhledem k zadání analýzy jako nejvhodnější.

Aplikace **kvantitativní části obsahové analýzy** probíhala v následujících krocích:

- I.** V první kvantifikační fázi analýzy jsme převedli do operacionální, měřitelné podoby výše uvedené problémové okruhy/otázky tak, aby zvolené indikátory umožňovaly měřit objektivitu, respektive vyváženost jednotlivých příspěvků.
- II.** Tyto měřitelné proměnné jsme rozdělili do následujících subcelků, z nichž každý představuje jeden atribut indikující naplňování sledovaných kritérií objektivit, respektive vyváženosti a nestrannosti.

A) příspěvek

- 1/ téma (dominantní/vedlejší motiv, který strukturoval sledovanou agendu)
- 2/ stopáž (v sekundách)
- 3/ typ příspěvku (podle žánrového členění)
- 4/ zdroje (užití zdrojových informací z jiného média)

B) Agrotec

- 1/ počet příspěvků a jejich distribuce (frekvence příspěvků věnovaných kauze a jejich rozložení v čase)
- 2/ stopáž (časové pokrytí agendy Agrotec jako celku)
- 3/ tematické interpretační rámce
- 4/ hodnocení (favorizace/defavorizace formou hodnotících promluv/soudů, které byly prosloušeny moderátorem, reportérem, komentátorem nebo hosty).

C) mluvčí

- 1/ typ (nekmenový mluvčí ČRo, reportér, komentátor, expert, vox populi apod.)
- 2/ sound bite (čistá stopáž promluvy nekmenových mluvčích ČRo)
- 3/ stranická a profesní identifikace (politik, expert, vox populi apod.)
- 4/ přítomnost hodnotících soudů vůči aktérům kauzy Agrotec

(Detailní seznam proměnných a jejich popis je uveden v příloze).

- III.** Po tomto základním deskriptivním popisu souboru jsme přistoupili k analýze hlavních interpretačních rámců, jež používali novináři/pořady při konstrukci agendy **Agrotec**.

4.1.4 Popis systému sběru dat, kódování a zpracování

Vzhledem k rozsahu analyzovaného materiálu byla v prvním kroku provedena vyškolenými kodéry rešerše jednotlivých pořadů. Cílem rešerše bylo na základě zvolených klíčových slov najít příspěvky relevantní pro naši analýzu. Jako klíčová slova byla primárně zvolena hesla „Agrotec“ a/nebo „Česká pošta“. Takto rešeršovaný materiál byl ve druhém kroku předán analytikům k dalšímu zpracování – k vyčištění rešeršovaného souboru a výběru relevantních příspěvků, které následně vstupovaly do kvantitativní i kvalitativní analýzy.

V rámci kvantitativní analýzy relevantních příspěvků pak byla data, i navzdory malé velikosti finálního vzorku, kódována podle vytvořené kódovací knihy, ukládána do datové matice za použití softwaru SPSS PC.

4.2. Kvalitativní analýza

4.2.1. Popis výzkumného souboru

Zadavatel definoval vybrané pořady a zvolené období následovným způsobem:

- Výzkumné období:
 - 1. července 2015 – 31. srpna 2015

- Pořady analyzované za pomoci kvalitativní analýzy:
 - publicistické části „rozšířených Hlavních zpráv“ ČRo 1 – Radiožurnál
 - pořad „20 minut Radiožurnálu“ ČRo – Radiožurnál
 - pořad „Názory a argumenty“ ČRo Plus
 - pořad „Pro a proti“ ČRo Plus

V rámci kvantitativního šetření byly analýze, tak jak to vyplývá ze zadání, podrobeny všechny tři zvolené pořady, vysílané v rozmezí od 1. července do 31. srpna 2015.

První analyzovaný pořad tvořily *Rozšířené hlavní zprávy* – tedy publicistická část Hlavních zpráv Radiožurnálu. Tento pořad je vysílán na stanici ČRo 1 Radiožurnál. Do analýzy byly zařazeny vysílání ve 12 a v 18 hodin. Publicistické části v rozsahu cca 20 minut jsou vysílány

každý všední den. Ve sledovaném období bylo odvysíláno 86 relací v průběhu všedních dní a 38 o víkendech či svátcích.

Dalším analyzovaným pořadem bylo *20 minut Radiožurnálu*. Pořad je vysílán každý všední den po 17. hodině, v délce zhruba 20 minut. Pořad má charakter dvou rozhovorů moderátorky s vybraným hostem na téma nejdůležitějších událostí a kauz dne. V období od 1. července do 31. srpna 2015 bylo odvysíláno 43 relací.

Kvalitativní analýza se dále zabývala pořadem *Názory a argumenty*. Ten je vysílán na stanici ČRo Plus denně po Hlavních zprávách v 18 hodin, ve všední den v délce 30 minut a o víkendu pak v délce 50 minut. Pořad přináší komentáře a analýzy, každou neděli pak také diskuse u kulatého stolu. V analyzovaném období bylo odvysíláno 62 relací.

Posledním pořadem zařazeným do kvalitativní části analýzy byl pořad *Pro a Proti* stanice ČRo plus. Pořad je vysílán každý všední den po půl desáté dopoledne, v délce 25 minut a má charakter moderované diskuse mezi dvěma hosty, kteří hájí opačný názor. V analyzovaném období bylo odvysíláno 43 relací.

Výběr relevantních příspěvků, opět vzhledem k rozsahu analyzovaného souboru, probíhal ve dvou krocích. V první fázi byly všechny relace podrobeny rešerši na základě klíčových slov, obdobně, jak tomu bylo v rámci kvantitativní analýzy. Ve druhém kroku pak byl rešeršovaný soubor podroben výběru relevantních příspěvků, které vstupovaly do kvalitativní analýzy.

4.2.2. Kvalitativní výzkumné metody

Otázka, do jaké míry dodržovaly vybrané pořady ČRo ustanovení § 31 odst. 2 a 3 zákona č. 231/2001 Sb., resp. zda analyzované vysílání jako celek, i v rámci jednotlivých pořadů, dodržovalo zásady objektivního a vyváženého informování, má samozřejmě i svou kvalitativně analyzovatelnou dimenzi. Pro kvalitativní analýzu platí, že důkazem významu určitého jevu není jeho frekvenční nasycenost, ale soustřeďuje se na významové akcenty samotných mluvčích/novinářů, které se snaží rekonstruovat.

Jako základní přístup jsme zvolili koncepci kvalitativní obsahové analýzy Kimberley Neuendorf (2002), Neuendorf & Skalski (2009) doplněnou o metodu interpretativního čtení (Kronick, 1997).

Vzhledem k výše uvedenému zadání jsme se soustředili v kvalitativní části analýzy na komunikační (konverzační) chování/promluvy/otázky, respektive výrazové prostředky, které konstruovali novináři v publicistických pořadech. Analytickou jednotku představovala jak

promluva/výrok profesionálního komunikátora (moderátora, reportéra, komentátora), tak i jeho interakce s hosty. Cílem bylo zachytit jak artikulovaný postoj novinářů vůči jednotlivým aktérům sledované kauzy, tak i jejich obraz, který z takové interakce vzniká.

Kvalitativní obsahová analýza se tedy soustředila na profesní pochybení kmenových žurnalistů ČRo, kteří:

- 1) straní některému z aktérů kauzy (přímo i nepřímo),
- 2) snižují či zesměšňují některého aktéra kauzy (přímo nepřímo),
- 3) vytvářejí zpravodajské artefakty stereotypizovaným popisem událostí, jež tímto způsobem mytologizují,
- 4) uvádějí nepřesné informace,
- 5) zkreslují informace,
- 6) potlačují relevantní informace.

Zjištěná pochybení byla zaznamenávána do polostrukturovaných záznamových archů spolu s příslušnými ukázkami. Záznamové archy pro zpravodajské a diskusní pořady jsou součástí přílohy zprávy.

V rámci kvalitativní analýzy jsme pak ještě na závěr, vzhledem k nízkému celkovému počtu příspěvků, přistoupili ke kvalitativní analýze užitých mediálních rámců všech relevantních nezpravodajských příspěvků¹¹ s cílem odhalit, jakým způsobem byla konstruována a rámována agenda Agrotec.

¹¹ Jednalo se o relevantní publicistické příspěvky z vysílání rozšířených Hlavních zpráv, dále z pořadů 60 minut, 20 minut Radiožurnálu a Názory a argumenty.

V. Analytická část

Analytická část předložené práce kopíruje strukturu navrženou v zadání a dělí se tedy na dva základní celky. První podkapitola poskytuje přehled a závěry kvantitativní analýzy (dle jednotlivých analyzovaných pořadů), druhá kapitola pak analogicky výstupy z kvalitativní části analýzy. Na jednotlivá dílčí shrnutí navazuje poslední kapitola práce, která formou syntézy závěrů plynoucích z kvantitativní a kvalitativní analýzy představuje hlavní zjištění, závěry a formou doporučení nastoluje prostor pro diskusi.

5.1 Kvantitativní analýza

5.1.1. Hlavní zprávy

Do analyzovaného období spadalo 62 kalendářních dnů a v každém z nich byly analyzovány již zmíněné dvě relace (ve 12:00 a v 18:00). Na toto období připadalo 43 pracovních dní a 19 víkendových dní nebo svátků. Celkově tak analytický soubor obsahoval 124 relací o celkové délce cca 45 hodin.

Na základě detailní rešerše vysílání dle zvolených klíčových slov, tak, jak jsme je definovali v metodologické části práce, jsme zachytili ve sledovaném období dvou měsíců celkově 11 příspěvků. Pouze tři z nich ale obecně kromě korupčních skandálů České pošty konkrétně nějakým způsobem tematizovaly i kauzu Agrotec.

Ze 124 analyzovaných vysílání se tak kauza Agrotec objevila ve 2 % z nich. Výskyt relevantních příspěvků uvádí přehledová tabulka č. 1.

Tabulka č. 1: Hlavní zprávy – přehled příspěvků

datum	vysílání	část	hlavní téma	kauza Agrotec
13. 8. 2015	18:00	publicistika	kauza Čadek, Choc a Česká pošta	ne
16. 8. 2015	18:00	zpravodajství	kauza Čadek, Choc a Česká pošta	ne
17. 8. 2015	12:00	publicistika	korupce v České poště	ano
17. 8. 2015	18:00	zpravodajství	korupce v České poště	ano

18. 8. 2015	18:00	zpravodajství	zasedání Bezpečnostní rady	ne
19. 8. 2015	12:00	zpravodajství	zasedání Bezpečnostní rady	ne
19. 8. 2015	18:00	zpravodajství	zasedání Bezpečnostní rady	ne
19. 8. 2015	18:00	publicistika	zasedání Bezpečnostní rady	ne
20. 8. 2015	12:00	publicistika	zasedání Bezpečnostní rady	ne
20. 8. 2015	18:00	publicistika	korupce v České poště	ano
27. 8. 2015	18:00	zpravodajství	vyšetřování Lukáše Čadka	ne

Jelikož se v rámci sledovaných vysílání Hlavních zpráv Českého rozhlasu pouze 3 příspěvky nějakým způsobem dotýkaly problematiky kauzy Agrotec, podíváme se nejdříve na každý zvlášť.

Tabulka č. 2: Relevantní příspěvek č. 1 – Hlavní zprávy, zpravodajství

identifikace příspěvku	č. 1		
datum	17. 8. 2015		
pořad	Hlavní zprávy		
vysílání	v 18:00		
část	zpravodajství		
stopáž	54 sekund		
pozice kauzy Agrotec	zmínka		
mluvčí a stopáž promluvy	Eva Gregorová	mluvčí strany ČSSD	9 sekund
vyjádření mluvčího ke kauze Agrotec	ne		
vztah k elitním osobám	ano		
personalizace	ano		
negativita/konflikt	ano		

Jediným relevantním zpravodajským příspěvkem, který se ve sledovaném období objevil, byl odvysílaný 17. 8. 2015 v Hlavních zprávách v 18 hodin. Jednalo se o kombinovanou zprávu v celkové délce 54 sekund. Základní rámec čtený moderátorkou doplnil vstup redaktorky ČRo a vyjádření mluvčí ČSSD.

Primárně se příspěvek zabýval problematikou korupčních kauz v České poště, kvůli kterým požaduje strana STAN po ministru vnitra provedení nezávislého auditu hospodaření společnosti. Firma Agrotec byla zmíněna redaktorkou v následujícím kontextu: „Policie řeší

podezření z uplácení a manipulace s veřejnými zakázkami pro Českou poštu, ve které figuruje firma vicepremiéra Andreje Babiše z hnutí ANO – Agrotec. Minulý týden média také zveřejnila nahrávku, na které sociální demokrat Kamil Choc údajně žádá podnikatele Lukáše Čadka o úplatek tři miliony korun – peníze prý měly sloužit k urovnání sporu s Českou poštou.¹²

Jediným mluvčím tohoto příspěvku byla již zmíněna mluvčí strany ČSSD Eva Gregorová. Tento soundbite byl v délce 9 sekund a věnoval se jednání krajského výboru ČSSD a účasti Kamila Choce na něm. Mluvčí se tak vyjadřovala pouze k části kauzy České pošty, která se týká ČSSD. Jelikož primárním tématem celého příspěvku byla právě korupční kauza týkající se představitelů strany ČSSD a kauza Agrotec, týkající se strany ANO 2011, nebyla v příspěvku rozvíjena, nelze výběr mluvčí označit za problematický či nevyvážený.

V celém příspěvku pak byly zmíněny tři politické strany – STAN, ČSSD a ANO. K žádná z nich nebyla zatížena negativní konotací ze strany moderátorky, redaktorky ani respondentky, které užívaly výhradně neutrální komunikační kód.

Tabulka č. 3: Relevantní příspěvek č. 2 – Hlavní zprávy, publicistika

identifikace příspěvku	č. 2		
datum	17. 8. 2015		
pořad	Hlavní zprávy		
vysílání	ve 12:00		
část	Publicistika		
stopáž	4 min. 59 sekund		
pozice kauzy Agrotec	vedlejší téma		
mluvčí a stopáž promluvy	žádný externí mluvčí		
vyjádření mluvčího ke kauze Agrotec	-		
vztah k elitním osobám	ano		
personalizace	ano		
negativita/konflikt	ano		

¹² Záznam dostupný online: <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3452079>

Chronologicky prvním relevantním příspěvkem, který se ve sledovaném období objevil, byl publicistický příspěvek odvysílaný 17. 8. 2015 v rámci rozšířených hlavních zpráv ve 12 hodin. Jedná se o jeden ze dvou příspěvků, které tematizovaly kauzu Agrotec.

Příspěvek měl charakter rozhovoru moderátorky s interním komentátorem Českého rozhlasu Petrem Hartmanem. Stopáž činila 4 minuty a 59 sekund. Primárně se celý příspěvek věnoval korupční kauze České pošty, ve které figuroval středočeský sociální demokrat Kamil Choc a podnikatel Lukáš Čadek.

Kauza Agrotec byla v celém příspěvku pouze okrajově zmíněna – a to dvakrát v promluvě komentátora. V prvním případě se jednalo pouze o nepřímou zmínku: „(o)no právě když už se hovoří o tom, že jeden z důvodů je, že to ohrožuje ekonomické zájmy nebo fungování České pošty, tak je zvláštní, že nebyla potřeba svolat Bezpečnostní radu státu v momentu, kdy policie vyšetřovala určitý korupční systém, který se týkal veřejných zakázek na poště, a kde dospěla k závěru, že to měla na svědomí, podle policie, znovu opakují ne podle mého názoru nebo podle názoru médií, ale policie, organizovaná skupina, a byť to byly zakázky, které nebyly v řádech miliard, ale byly například na opravu pošt nebo na dodávku pneumatik a tak dále. Tak dospěli k tomu, že ty lidi obvinili a nyní státní zástupce vyhodnocuje to, zda tedy podá obžalobu. Ale znovu opakují to, že v této souvislosti padlo to, že to byla organizovaná skupina, která vlastně vysávala z pošty peníze, takže to si myslím, že je daleko závažnější případ, který může ohrozit ekonomické zájmy pošty, než jedna nejasná kauza...“¹³

Ve druhém případě pak byl komentátor o něco konkrétnější: „Koaliční partneři se, myslím, toho chytat nebudou, protože nemají zájem na tom, aby nějak destabilizovali vládu a zároveň je to z pohledu pošty citlivá situace, protože když jsem mluvil o té jiné kauze, kdy docházelo k manipulacím s veřejnými zakázkami, tak tam figuruje jedna firma, která vlastně spadá do impéria Andreje Babiše, takže to je choulostivá kauza i ze strany hnutí ANO.“¹⁴

V příspěvku kromě kmenového komentátora ČRo nepromlouval žádný další externí mluvčí. V celém příspěvku pak byly explicitně zmíněny dvě politické strany, kterých se problematika České pošty týká – strana ČSSD a hnutí ANO. Ani u jedné ze zmíněných politických stran nedošlo ze strany moderátora ani komentátora k promluvám jiného, než neutrálního charakteru. I když prezentované informace (potenciální spojitost politických stran s potenciálními korupčními skandály České pošty) vyznívají vůči politickým představitelům negativně, moderátorka ani komentátor nevynášeli hodnotící soudy.

¹³ Záznam dostupný online: <http://prehovac.rozhlas.cz/audio/3451653>

¹⁴ Záznam dostupný online: <http://prehovac.rozhlas.cz/audio/3451653>

Tabulka č. 4: Relevantní příspěvek č. 3 – Hlavní zprávy, publicistika

identifikace příspěvku	č. 3		
datum	20. 8. 2015		
pořad	Hlavní zprávy		
vysílání	v 18:00		
část	publicistika		
stopáž	4 min. 32 sekund		
pozice kauzy Agrotec	vedlejší téma		
mluvčí a stopáž promluvy	Roman Váňa	ČSSD, předseda Výboru pro bezpečnost	1 min. 23 sekund
vyjádření mluvčího ke kauze Agrotec	ne		
mluvčí a stopáž promluvy	Daniel Korte	TOP 09, člen Výboru pro bezpečnost	1 min. 11 sekund
vyjádření mluvčího ke kauze Agrotec	ano	s negativní valencí	
vztah k elitním osobám	ano		
personalizace	ano		
negativita	ano		

Poslední relevantním příspěvkem, který tematizoval kauzu Agrotec ve sledovaném období v rámci vybraných vysílání Hlavních zpráv a rozšířených hlavních zpráv, byl publicistický příspěvek vysílaný 20. 8. 2015 v relaci v 18. hodin.

Příspěvek měl charakter rozhovoru moderátora se dvěma telefonickými hosty. Délka celého příspěvku činila 4 minuty a 32 sekund, jeho hlavním tématem bylo zasedání předsednictva Bezpečnostní rady státu kvůli údajné korupční kauze České pošty, která se týkala podnikatele Lukáše Čadka, člena středočeské ČSSD Kamila Choce a ministra vnitra za ČSSD Milana Chovance. Kauza Agrotec se zde objevila jako vedlejší téma v promluvě hosta.

Prvním hostem moderátora byl Roman Váňa z ČSSD, předseda Výboru pro bezpečnost. Celková délka všech jeho promluv činila v tomto příspěvku 1 minutu a 23 sekund.

Druhým hostem moderátora byl Daniel Korte z TOP 09, člen Výboru pro bezpečnost, kterého celková délka promluv činila 1 minutu a 11 sekund.

Právě Daniel Korte pak ve svém vyjádření zmínil sledovanou kauzu Agrotec, a to v následujícím kontextu: „Zajisté pan Babiš tím sleduje dva cíle – politický, oslabení ministra

*vnitru, oslabit premiéra, ale především sleduje cíl osobní. On potřebuje zakrýt gigantický korupční skandál své firmy Agrotec. Shodou okolností to souvisí také s Českou poštou, to je mi náhodička, co? Firma Agrotec se dopouštěla dlouhodobě korupčního jednání, shodou okolností v době, kdy byl předseda jejího představenství pan Faltýnek, dnešní předseda klubu poslanců Ano.*¹⁵

Sám moderátor se ke sledované kauze nijak nevyjádřil ani ji nezmínil, vůbec ji ve svých promluvách netematizoval a nezabýval se, na rozdíl od citovaného hosta, ani osobou Andreje Babiše.

Ve vztahu ke sledovanému pořadu Hlavní zprávy můžeme závěrem konstatovat následující:

Kauza Agrotec se ve zpravodajských relacích ČRo 1 – Radiožurnál odvysílaných ve sledovaném období vyskytla v celkem 3 příspěvcích. V jednom ve zpravodajské části pořadu a ve dvou spadajících do publicistické části pořadu. Kauza zde figurovala v pozici vedlejšího tématu jako subagenda širší korupční kauzy České pošty, která je dominantně tvořena kauzou Lukáše Čadka, člena středočeské ČSSD, Kamila Choce a ministra vnitra za ČSSD Milana Chovance.

V žádném z příspěvků se kauza Agrotec neocitla v pozici hlavního tématu. S ohledem na aktéry kauzy, provázanost s politickou stranou, která je členem vládní koalice, a společenskou závažnost tématu je otázkou, zda lze takovéto zpravodajské pokrytí v hlavních zpravodajských pořadech ze strany ČRo jakožto veřejnoprávního média považovat za dostatečné.

Z hlediska užitých zpravodajských hodnot můžeme říct, že všechny relevantní příspěvky pracovaly ve vztahu ke kauze Agrotec primárně s personalizací a vztahem k takzvaným elitním osobám – kauzu tedy tematizovaly prostřednictvím osoby Andreje Babiše a politické strany ANO 2011.

Z hlediska objektivit a vyváženosti ani v jednom z analyzovaných příspěvků nenacházíme pochybení, která by poukazovala na porušení zákonných povinností Českého rozhlasu.

¹⁵ Záznam dostupný on line <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3454297>

5.1.2. 60 minut

V definovaném výzkumném období bylo odvysíláno 43 relací pořadu 60 minut. Analyzovaný soubor zde čítal téměř 43 hodin záznamů.

Na základě detailní rešerše vysílání dle zvolených klíčových slov jsme zachytili ve sledovaném období 3 příspěvky. Dva z nich kromě korupčních skandálů České pošty konkrétně nějakým způsobem tematizovaly i kauzu Agrotec.

Ze 43 analyzovaných vysílání se tedy kauza Agrotec objevila v 5 % z nich.

Rozložení vytipovaných příspěvků v čase prezentuje přehledová tabulka číslo 5.

Tabulka č. 5: 60 minut – přehled příspěvků

datum	hlavní téma	kauza Agrotec
17.8.2015	kauza Čadek, Choc a Česká pošta	ano
20.8.2015	zasedání Bezpečnostní rady	ano
27.8.2015	kauza Čadek, Choc a Česká pošta	ne

Dva relevantní příspěvky ve vztahu ke sledované kauze Agrotec opět popíšeme detailněji.

Tabulka č. 6: Relevantní příspěvek č. 4 – 60 minut

identifikace příspěvku	č. 4		
datum	17. 8. 2015		
pořad	60 minut		
stopáž	14 min. 17 sekund		
pozice kauzy Agrotec	vedlejší téma		
mluvčí a stopáž promluvy	Petr Gazdík	STAN, 1. místopředseda	4 min. 8 sekund
vyjádření mluvčího ke kauze Agrotec	Ano	negativní valence	
mluvčí a stopáž promluvy	Václav Klučka	ČSSD, člen Výboru pro bezpečnost	2 min. 30 sekund
vyjádření mluvčího ke kauze Agrotec	Ano	s neutrální valencí	
mluvčí a stopáž promluvy	Lukáš Jelínek	expert - politolog	5 min. 33 sekund
vyjádření mluvčího ke kauze Agrotec	Ne		

První ze dvou relevantních příspěvků byl odvysílán 17. 8. 2015. Příspěvek byl rozhovorem moderátora se dvěma telefonickými hosty a následně jedním hostem ve studiu. Celková délka příspěvku činila 14 minut a 17 sekund. Příspěvek se primárně zabýval kauzou Lukáše Čadka a České pošty i zasedání Bezpečnostní rady státu. Kauza Agrotec byla v příspěvku vedlejším tématem.

Prvním z hostů byl Petr Gazdík, místopředseda Poslanecké sněmovny a první místopředseda STAN. Celková délka všech jeho promluv činila 4 minuty a 8 vteřin. Ve vztahu ke kauze Agrotec promlouval ve svých promluvách s negativní valencí vůči vládním stranám, které jsou s korupční kauzou České pošty spojeny (ČSSD, ANO 2011).

„Mě spíše uráží to, že Česká pošta se, ať již v aféře Agrotec, nebo teď v aféře kolem pana ministra Chovance, stává zjevně obětí nějakých hrátek vládních stran. Je to něco, co je naprosto nemravné, a my žádáme audit hospodaření, který by ukázal, jestli náhodou není ČP tak trochu dojnou krávou politických stran.“

„Tak policie vyšetřuje aféru Agrotec, do které je zapojen Agrofert, a strana Ano, teď řešíme problém kolem Sociální demokracie, a na těch nahrávkách, které jsme měli možnost vyslechnout, tak se mluvilo o možných 200 milionech, které se vytahují z ČP pro nějaké pochybné korupční potřeby.“¹⁶

Druhým telefonickým hostem byl Václav Klučka z ČSSD, člen Výboru pro bezpečnost. Celková délka jeho promluv činila souhrnně 2 minuty a 30 sekund. Ve vztahu k Agrotecu se zmínil pouze jednou a to v promluvě s neutrální valencí.

Po ukončení telefonických rozhovorů moderátor přivítal ve studiu třetího a posledního hosta, kterým byl politolog Lukáš Jelínek. Celková délka všech jeho promluv činila 5 minut a 33 sekund. Ke kauze Agrotec se nevyjadřoval.

Tabulka č. 7: Relevantní příspěvek č. 4 – 60 minut

identifikace příspěvku	č. 5		
datum	20. 8. 2015		
pořad	60 minut		
stopáž	8 min. 24 sekund		
pozice kauzy Agrotec	zmínka		

¹⁶ Záznam dostupný on line <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3452066>

mluvčí a stopáž promluvy	Bohuslav Sobotka	ČSSD, premiér	17 sekund (záznam)
vyjádření mluvčího ke kauze Agrotec	ne		
mluvčí a stopáž promluvy	Pavel Bělobrádek	KDU-ČSL, místopředseda Poslanecké sněmovny	18 sekund (záznam)
vyjádření mluvčího ke kauze Agrotec	ne		
mluvčí a stopáž promluvy	Martin Stropnický	ANO, ministr obran	4 min. 10 sekund
vyjádření mluvčího ke kauze Agrotec	ne		
mluvčí a stopáž promluvy	Miloš Petera	šéf středočeské ČSSD	1 min. 22 sekund
vyjádření mluvčího ke kauze Agrotec	ne		

Druhý z relevantních příspěvků, které se objevily v rámci pořadu 60 minut, byl odvysílán 20. 8. 2015. Jednalo se o kombinovaný příspěvek. Moderátor uvedl hlavní téma, po kterém následovaly dva příspěvky ze záznamu. Následně pak moderátor vedl dva telefonické rozhovory. Celková délka příspěvku činila 8 minut a 24 sekund. Hlavním tématem příspěvku byla korupce v České poště, snahy o větší transparentnost v jejím hospodaření i zasedání Bezpečnostní rady státu. Kauza Agrotec byla pouze krátce zmíněna moderátorem.

Obě vyjádření, která zazněla ze záznamů, se primárně týkaly právě zasedání Bezpečnostní rady státu. Prvním mluvčím ze záznamu byl premiér Bohuslav Sobotka, druhým pak místopředseda Poslanecké sněmovny Pavel Bělobrádek.

Telefonický rozhovor nejdříve moderátor vedl s Martinem Stropnickým, ministrem obrany, jehož celková délka promluv činila 4 minuty a 10 sekund.

Právě Martina Stropnického se moderátor v rozhovoru na kauzu Agrotec přímo zeptal: „A sledujete nějaké napjaté vztahy mezi Andrejem Babišem a Milanem Chovancem? Ptám se proto, že ministr s odkazem na kauzu Agrotec mluvil o tom, že se v té kauze údajně angažoval Babišův poradce. Mohlo by to nějak poznamenat vztahy uvnitř koalice?“¹⁷ Stropnický se ale odpovědi na dotaz ohledně kauzy Agrotec vyhnul, a moderátor se ho již dál nedoptával.

¹⁷ Záznam dostupný on line <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3454293>

Druhý telefonický rozhovor pak byl veden s Milošem Peterou, jehož promluvy zazněly v délce 1 minuty a 22 sekund. Moderátor v rozhovoru s tímto hostem kauzu Agrotec nijakým způsobem netematizoval.

V rámci pořadu 60 minut byla kauza Agrotec ve sledovaném období opět tematizována pouze jako fragmentovaná subagenda širší kauzy. Hlavní agenda primárně řešila problémy strany ČSSD a tudíž vyšší počet mluvčích z této politické strany nelze hodnotit jako problematický a nevyvážený.

5.1.2. Čtení z domácího tisku

V rámci sledovaného období bylo analyzováno 43 relací pořadu Čtení z denního tisku v celkovém rozsahu cca 2 hodiny. Na základě rešerše dle klíčových slov jsme v prvním kole zachytili 5 příspěvků. Žádný z nich ovšem netematizoval kauzu Agrotec, i když se všechny věnovaly problematice České pošty.

Tabulka č. 8: Čtení z domácího tisku – přehled příspěvků

datum	zdrojové médium	hlavní téma	kauza Agrotec
27. 7. 2015	Lidové noviny	Platy nejužšího vedení České pošty	ne
14. 8. 2015	Hospodářské noviny, MF Dnes, Právo a aktuálně.cz	kauza Čadek, Choc a Česká pošta	ne
19. 8. 2015	MF Dnes	rozhovor s Lukášem Čadkem	ne
21. 8. 2015	Právo	Česká pošta v politickém boji	ne
21. 8. 2015	Neolivní.cz	zasedání Bezpečnostní rady	ne

5.1.4. Závěry kvantitativní analýzy

Ve třech sledovaných pořadech v rámci zvolených dvou měsíců roku 2015 se ve třech sledovaných pořadech objevilo dohromady pouze 5 příspěvků týkajících se kauzy Agrotec. Všechny byly odvysílány v pouhých dvou dnech, jak uvádí následující přehledová tabulka.

Tabulka č. 9: Souhrnný přehled relevantních příspěvků

datum	pořad	stopáž	kauza Agrotec	mluvčí	Pozice, stranická příslušnost
17. 8. 2015	Zpravodajství v 18:00	54 sekund	zmínka	Eva Gregorová	mluvčí strany ČSSD
17. 8. 2015	Publicistika ve 12:00	4 min. 59 sekund	vedlejší téma	Petr Hartman	komentátor ČRo
17. 8. 2015	60 minut	14 min. 17 sekund	vedlejší téma	Petr Gazdík	STAN, 1. místopředseda
				Václav Klučka	ČSSD, člen Výboru pro bezpečnost
				Lukáš Jelínek	expert – politolog
20. 8. 2015	Publicistika v 18:00	4 min. 32 sekund	vedlejší téma	Roman Váňa	ČSSD, předseda Výboru pro bezpečnost
				Daniel Korte	TOP 09, člen Výboru pro bezpečnost
20. 8. 2015	60 minut	8 min. 24 sekund	zmínka	Bohuslav Sobotka	ČSSD, premiér
				Pavel Bělobrádek	KDU-ČSL, místopředseda Poslanecké sněmovny
				Martin Stropnický	ANO 2011, ministr obrany
				Miloš Petera	šéf středočeské ČSSD

Celkově bylo analýze podrobena 210 různých relací¹⁸, z nichž relevantní příspěvky obsahovalo pouze 5 z nich – tedy 2 % z celku zkoumaného vysílání.

Ve zpravodajské části Hlavních zpráv, jak ve vysílání ve 12 hodin, tak i ve vysílání v 18 hodin, se objevil pouze jediný relevantní příspěvek. Ani tento však nepojednával o kauze Agrotec jako o hlavním tématu. V rámci publicistiky Hlavních zpráv (v rámci rozšířených hlavních zpráv) se objevily ve sledovaném období dva relevantní příspěvky, které o kauze Agrotec pojednávají jako o vedlejším tématu.

Obdobná situace pak byla také v případě pořadu 60 minut, kdy se ve vysílání objevily pouze dva příspěvky, které se nějakým způsobem týkaly kauzy Agrotec – ani zde však nikdy nešlo o příspěvky, ve kterých by zkoumaná kauza byla hlavním tématem.

V pořadu Čtení z domácího tisku, v relaci vysílané v 8:20, se dokonce ve sledovaném období neobjevil žádný relevantní příspěvek. I navzdory tomu, že víme, že o sledované kauze denní média reportovala, a to dokonce i ta, kterých vlastníkem je politik a podnikatel Andrej Babiš.

Jak ukazuje frekvenční analýza pokrytí, všechny relevantní příspěvky se objevily v druhé polovině sledovaného období. Na jedné straně zde můžeme argumentovat právě tím, že objektivně se relevantní informace o ukončení vyšetřování a vznesení obvinění objevily v rámci kauzy Agrotec v médiích až 10. 8. 2015, kdy je jako první přinesl portál Neolivni.cz, jak jsme již zmínili v úvodu teoretické části práce. Na druhé straně je ale nutno upozornit, že právě této informaci – tedy o ukončení vyšetřování, nebyl ve sledovaných pořadech Českého rozhlasu věnován ani jeden příspěvek.

Obecně můžeme říct, že kvantitativní analýza ukazuje, že ve sledovaných pořadech v rámci zvoleného období Český rozhlas agendu Agrotec téměř nenastoloval. Pracoval s ní jen fragmentovaně a začleňoval ji jen jako okrajové téma či subagendu agendy potenciálního úplatku pro ministra vnitra Milana Chovance.

Celkově pak byla kauza problémů České pošty postavena spíše do politické, než do trestně-právní roviny – o čemž svědčí i výběr mluvčích, kteří se ve sledovaných pořadech dostali možnost vyjádření. Z 10 externích (nekmenových) mluvčích se jednalo v 8 případech o členy politických stran, v jednom případě o mluvčí politické strany a pouze v jednom případě o expertní hlas politologa.

¹⁸ V rámci sledovaného období se jednalo o bezmála 90 hodin sledovaného vysílání. Český rozhlas v nich tematizoval agendu Agrotec v příspěvcích o celkové stopáži zhruba ve 34 minut. Příspěvky tematizující agendu Agrotec tak činily méně než jedno procento vysílacího času.

Z hlediska politické příslušnosti jednotlivých mluvčích se ukazuje jasná převaha strany ČSSD. Jak jsme ale již několikrát poznamenali, hlavní agenda byla ve sledovaných příspěvcích nastolena jako korupční jednání představitelů ČSSD, tudíž je v tomto případě výběr a zastoupení mluvčích legitimní.

Ve sledovaných pořadech kvantitativní analýza nenalezla žádné případy, které by indikovaly porušení objektivitu a vyváženosti ve vztahu ke sledované kauze Agrotec.

Avšak marginální prostor, který této problematice vzhledem k její politické a ekonomické relevanci Český rozhlas věnoval, je přinejmenším překvapující.

5.2. Kvalitativní analýza

V rámci kvalitativního šetření se na vybrané pořady nejdřív podíváme optikou profesních a věcných pochybení kmenových žurnalistů ČRo. Následně, vzhledem k malému rozsahu celého vzorku podrobíme všechny příspěvky (včetně pořadů analyzovaných primárně kvantitativní obsahovou analýzou), kvalitativní analýze za účelem identifikace použitých rámců.

5.2.1. Publicistika Hlavních zpráv

Ve sledovaném období bylo odvysíláno 86 publicistických bloků Hlavních zpráv. Pouze ve dvou z nich se objevily příspěvky s relevancí ke kauze Agrotec. Jednalo se o příspěvky ze 17. 8. 2015 ve 12:00 a 20. 8. 2015 v 18:00.

První příspěvek ze dne 17. 8. 2015 měl charakter rozhovoru moderátorky s interním komentátorem Českého rozhlasu Petrem Hartmanem. Délka celého příspěvku činila 4 minuty a 59 sekund. Primárně se celý příspěvek věnoval korupční kauze České pošty, ve které figuroval středočeský sociální demokrat Kamil Choc, podnikatel Lukáš Čadek a která se týkala i ministra vnitra Milana Chovance, který kvůli této kauze svolal zasedání předsednictva Bezpečnostní rady státu. Kauza Agrotec byla ale v celém příspěvku pouze okrajově zmíněna – a to dvakrát v promluvě komentátora.

Kvalitativní analýza, zaměřená na profesní fauly a věcná pochybení kmenových žurnalistů ČRo, zde neodhalila žádná pochybení.

Druhý relevantní příspěvek, vysílaný 20. 8. 2015, měl charakter rozhovoru moderátora se dvěma telefonickými hosty. Délka celého příspěvku činila 4 minuty a 32 sekund a jeho hlavním tématem bylo zasedání předsednictví Bezpečnostní rady státu kvůli údajné korupční kauze České pošty, která se týkala podnikatele Lukáše Čadka, člena středočeské ČSSD Kamila Choce a ministra vnitra za ČSSD Milana Chovance. Kauza Agrotec se zde objevila jako vedlejší téma v promluvě hosta.

Kvalitativní analýza zaměřena na profesní fauly a věcná pochybení kmenových žurnalistů zde odhalila menší pochybení na straně moderátora, který nijak nekorigoval či nereagoval na obvinění ministra financí Andreje Babiše, které vznesl host Daniel Korte, poslanec za TOP 09 a člen Výboru pro bezpečnost, ve vztahu k údajně požadovanému úplatku pro ministra vnitra Milana Chovance: *„Víte na mě to celé, ta aféra působí jako estébácká provokace. Vzpomeneme-li si na slavnou aféru pět na stole v českých, tak je to velmi analogické. Akorát*

Spyra se jmenuje Čadek, jinak je to jako přes kopírák. A i osoba cui prodest je tatáž, a to je Andrej Babiš. ¹⁹

Jiné fauly či pochybení ze strany moderátora přímo ve vztahu ke společnosti Agrotec či jejím představitelům, se v příspěvku neobjevily.

5.2.2. 20 minut Radiožurnálu

Ve sledovaných dvou měsících Český rozhlas odvysílal 43 relací pořadu 20 minut Radiožurnálu v celkové délce více než 14 hodin. V těchto pořadech se objevil pouze jeden relevantní příspěvek, který se týkal kauzy Agrotec.

Jednalo se o příspěvek z 19. 8. 2015, který měl charakter rozhovoru moderátorky s novinářem a vydavatelem internetového deníku The Fleet Sheet Erikem Bestem. Celková délka příspěvku činila 9 minut a 55 sekund. Hlavním tématem rozhovoru byla korupční kauza na České poště, údajně spojená s ministrem vnitra Milanem Chovancem. Kauza Agrotec byla v rozhovoru tématem vedlejším.

Kvalitativní analýza zaměřena na profesní fauly a věcná pochybení kmenových žurnalistů zde neodhalila žádná vážnější pochybení, pouze jednu nepřesnou otázku moderátorky, ve které odkazovala na nezdrojované informace: „*No ale nemá Andrej Babiš v případě ČP raději mlčet, protože jedna z jeho firem, Agrotec, má být podle médií mezi obviněnými firmami kvůli manipulacím se zakázkami ČP.*“ ²⁰

Moderátorka se jinak vůči společnosti Agrotec ani jejím představitelům nedopustila dalších pochybení, nepronesla žádný hodnotově zabarvený či de/favorizující soud.

¹⁹ Dostupné on line <http://prehovac.rozhlas.cz/audio/3454297>

²⁰ Dostupné on line <http://prehovac.rozhlas.cz/audio/3453422>

5.2.3. Názory a argumenty

Ve sledovaných dvou měsících bylo rešerši podrobeno 62 relací pořadu Názory a argumenty v celkové délce zhruba 37 hodin. V pořadu se ve sledovaném období objevil pouze jeden relevantní příspěvek, který se týkal kauzy Agrotec. Ani zde však kauza nebyla jeho hlavním tématem, ale byla zde spíše jen okrajově zmíněna.

Detailnější analýzou archivu Českého rozhlasu jsme zjistili, že ve sledovaném období se na internetových stránkách pořadu Názory a argumenty objevil příspěvek zabývající se primárně jen a pouze sledovanou kauzou Agrotec. Jednalo se o komentář Jiřího Leschtiny „*Babišův Agrotec v korupční smyčce*“²¹ publikovaný 5. 8. 2015, který se ale neobjevil ve vysílání pořadu Názory a argumenty z daného dne (ani v žádném jiném v rámci sledovaného období) dostupném v archivu ČRo.

Jediný relevantní příspěvek, který jsme zachytili v rámci analyzovaných vysílání, byl tedy odvysílán 25. 8. 2015, jeho celková délka činila 3 minuty a 29 sekund. Hlavním tématem příspěvku bylo zamyšlení nad prací novináře a intenzitě mediálního informování o kauze údajného úplatku pro ministra Chovance a výsledcích zasedání Bezpečnostní rady státu. V kontextu hlavního tématu se vyskytla zmínka nebo autorova úvaha, zda kauza spojená s Kamilem Chocem nemá za cíl zakrýt jinou kauzu spojenou s Českou poštou a Andrejem Babišem. Sám ale poznamenal, že se jedná spíše o spekulaci, bez jakýchkoli důkazů. Tudíž zde nemůžeme mluvit o žádném pochybení či faulu.

*„Třeba chtějí obviněním předního člena ČSSD pomoci vicepremiérovi Babišovi. Třeba chtějí zakrýt jiné skandály spojené s Českou poštou, například policejní vyšetřování zakázky pro Babišovu firmu Agrotec, nebo souvislost s evropským auditem IT zakázek ministerstva vnitra, kterých se zúčastnila také Česká pošta. Spekulacím se meze nekladou.“*²²

Optikou analýzy profesních faulů a věcných pochybení jsme tedy neodhalili žádná pochybení. Ze strany komentátora nedošlo k zjevné ani implicitní de/favorizaci relevantních aktérů či k jiným pochybením, která by indikovala porušení objektivitu a vyváženosti.

²¹ Dostupný on line <http://www.rozhlas.cz/plus/nazory/zprava/1519378>

²² Dostupný on line <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3457258>

5.2.4. Pro a proti

Ve sledovaném období bylo odvysíláno 43 vysílání pořadu Pro a proti v celkové délce téměř 18 hodin. Ani v jednom vysílání se nevyskytl příspěvek relevantní ke zkoumané kauze.

5.2.5. Mediální rámce a nastolená agenda

Vzhledem k celkově nízkému pokrytí agendy Agrotec ve všech nezpravodajských sledovaných pořadech, jsme všechny relevantní příspěvky, které se v nich objevily, podrobili kvalitativní analýze s cílem identifikace přítomnosti používání hlavních interpretačních rámců.

V prvním kroku jsme se zaměřili na popis samotné agendy Agrotec. Jak již indikovala frekvenční analýza výskytu tématu kauzy Agrotec ve sledovaných pořadech, i kvalitativní analýza ukázala, že Český rozhlas v rámci analyzovaných pořadů ve sledovaném období agendu Agrotec nenastoloval jako primární téma. Pracoval s ním pouze jako se subagendou či fragmentem hlavní agendy, kterou můžeme pojmenovat jako „milion pro Chovance“. Tato agenda se primárně zabývala údajně požadovaným úplatkem ze strany Kamila Choce ze středočeské ČSSD pro stranu samotnou i pro ministra vnitra za ČSSD, Milana Chovance, a s tím související svolání zasedání předsednictva Bezpečnostní rady státu.

Analýza ukázala, že Český rozhlas využíval v relevantních příspěvcích optiku epizodického rámování. Rovina tematických rámců zde absentuje. Celá kauza byla primárně prezentována jako problém či pochybení konkrétních osob či podnikatelských subjektů, bez širších souvislostí, jako pouhá epizoda. Nevyužity zůstaly informace či optiky, které by kauzu prezentovaly jako širší sociální, politický či hodnotový problém – absentovala optika problému korupce v české politice a společnosti, vztah politiky a ekonomiky, volání po systémovém řešení atd. Naskytá se otázka, proč Český rozhlas v případě kauzy manipulace a korupce ve státním podniku, která se dotýká vládních politických stran a jejich představitelů, nebylo téma rámováno spíše tematicky – tj. uvedeno do širších souvislostí, s využitím jiných, než politických hlasů (více expertů).

Rozsáhlá kauza České pošty tak byla redukována spíše na politický boj vládních stran (ANO 2011 a ČSSD, případně ministra financí Andreje Babiše a ministra vnitra Milana Chovance). Kauza tak byla rámována v politických intencích – základní rámce, které se v relevantních příspěvcích objevovaly, byly rámec politický a stranický, které tematizovaly vztahy dotčených politických stran a jejich představitelů v rámci vládní koalice.

Rozvíjení trestně-právního či kriminálního rámce bylo potlačeno. Český rozhlas ve sledovaných vysíláních vůbec neakcentoval, že v případě kauzy Agrotec došlo na přelomu července a srpna 2015 k ukončení vyšetřování, a policie podala státnímu zástupci návrh na obžalobu ve věci údajně zmanipulovaných zakázek České pošty.

Analýza neodhalila žádná systémová zkreslení, či užití jednotlivých rámců de/favorizačním způsobem, který by indikoval porušení objektivitu a vyváženosti ve vztahu ke sledované kauze Agrotec a jejím představitelům.

5.2.6. Závěry kvalitativní analýzy

Kvalitativní šetření se primárně zaměřilo na 4 vybrané pořady optikou faulů a profesních pochybení. V rámci sledovaného období tak bylo analýze podrobena celkově 253 vysílání. Z nich však pouze 4 nějakým způsobem tematizovali kauzu Agrotec.

Tabulka č. 10: Souhrnný přehled relevantních příspěvků

datum	pořad	stopáž
17.8.2015	Publicistika ve 12:00	4 min. 59 sekund
20.8.2015	Publicistika v 18:00	4 min. 32 sekund
19.8.2015	20 minut Radiožurnálu	9 min. 55 sekund
5.8.2015	Názory a argumenty	3 min. 29 sekund

V případě publicistických částí Hlavních zpráv se jednalo o dva relevantní příspěvky. V rámci analýzy faulů a pochybení jsme v případě příspěvku ze dne 17. 8. 2015 neodhalili žádná pochybení. V případě příspěvku ze dne 20. 8. 2015 se ukázali menší pochybení moderátora (nekorigování hosta, který vznesl nepodložená obvinění vůči třetí straně).

V případě příspěvků z pořadů 20 minut Radiožurnálu došlo také pouze k menšímu pochybení, kdy moderátorka uvedla informace bez zdrojování.

V pořadu Názory a argumenty nedošlo ve sledovaném příspěvku k žádným profesním pochybením.

V pořadu Pro a proti nebyl ve sledovaném období odvysílán žádný relevantní příspěvek, který by se vztahoval ke sledované kauze Agrotec.

Z hlediska objektivity a vyváženosti tak kvalitativní analýza neodhalila žádná porušení Zákona o Českém rozhlasu či Kodexu Českého rozhlasu.

Za problematické lze ale označit, jakým způsobem byl mediální obraz kauzy Agrotec ve vysílání Českého rozhlasu rámován, respektive jakým způsobem Český rozhlas nastoloval agendu Agrotec. S kauzou totiž pracoval pouze jako s fragmentovanou subagendou hlavní agendy (korupční problémy ČSSD ve vztahu k České poště). Relevantní příspěvky, které se kauzu Agrotec nějakým způsobem tematizovaly, jí pak rámovaly především prostřednictvím epizodického a politického rámce – výslední obraz kauzy tak vyzníval spíše jako problém jednotlivců a součást politického boje nejsilnějších vládních stran, než systémový problém poukazující na možná přepojení politických a ekonomických zájmů, či problematiku korupce ve státních podnicích a české společnosti obecně.

VI. Hlavní závěry

Cílem předložené analýzy bylo zodpovědět na otázku, zda si Český rozhlas v případě medializace kauzy Agrotec během stanoveného období v určených pořadech počínal v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a v Kodexu Českého rozhlasu a to zejména s ohledem na to, zda:

- a) poskytoval objektivní, ověřené, ve svém celku vyvážené a všestranné informace pro svobodné vytváření názorů,
- b) působil coby fórum pro veřejnou diskusi, v níž je možno vyjadřovat široké spektrum názorů a hledisek.

V první části analýzy jsme představili základní teoretická východiska. Součástí teoretického expoé byl i popis společenské-politických souvislostí kauzy Agrotec, ve kterých jsme poukázali na její širší kontext a následně i na její společenskou a politickou relevanci. V rámci teoretického úvodu studie jsme dále představili základní teoretické koncepty, o které se předložená práce primárně opírá – teorii nastolování agendy, teorii mediálních rámců a obrazů a problematiku objektivitu a vyváženosti.

Druhá kapitola představila metodologická východiska studie, včetně popisu vzorku, zvolených výzkumných metod a nastolení hlavní výzkumné otázky a jednotlivých dílčích výzkumných otázek. Odpovědi na stanovené výzkumné otázky přináší tato závěrečná syntéza.

Finální rozsah předložené práce se oproti původně předpokládanému rozsahu liší. Původní záměr totiž vzhledem k relevanci tématu (jak je nastíněno v úvodu teoretického expoé práce) předpokládal, že tato kauza bude ve sledovaných pořadech Českého rozhlasu pokryta s relativně vysokou frekvencí, což se promítne do výsledného rozsahu analýzy. V průběhu analýzy se však ukázalo, že mediální pokrytí kauzy Agrotec bylo ve sledovaných pořadech v Českém rozhlase zcela marginální, což má za následek právě zmenšení předpokládaného rozsahu studie.

V rámci kvalitativní analýzy jsme se zaměřili na následující vedlejší výzkumné otázky zabývající se primárně vyvážeností:

A/ Jaký prostor poskytl Český rozhlas ve svém vysílání ve sledovaných pořadech a ve zvoleném období problematice kauzy Agrotec?

Obecně můžeme konstatovat, že Český rozhlas poskytl kauze Agrotec ve svém vysílání ve sledovaných pořadech velmi omezený prostor (na to poukazuje rešerše všech pořadů analyzovaných nejen kvantitativně ale i kvalitativně).

V rámci kvantitativní analýzy, která zahrnovala pořady Hlavní zprávy ve 12:00 a v 18:00 včetně rozšířených Hlavních zpráv, pořad 60 minut a Čtení z domácího tisku, bylo analyzováno 210 různých relací v celkové délce bezmála 90 hodin. Příspěvky, které nějakým způsobem tematizovaly kauzu Agrotec, se však vyskytly pouze v 5 pořadech (tj. ve 2 % relací), a jejich celková stopáž činila pouze zhruba 34 minut.

V rámci zpravodajství Českého rozhlasu se objevil pouze jediný relevantní příspěvek. Ani ten však nepojednával o kauze Agrotec jako o hlavním tématu. Tento zcela marginální prostor, který ve svém hlavním zpravodajství věnoval Český rozhlas kauze Agrotec lze označit za problematický.

V publicistice Hlavních zpráv se pak vyskytly dva relevantní příspěvky, v rámci pořadu 60 minut příspěvky tři. V pořadu Čtení z domácího tisku, v relaci v 8:20, se neobjevil ani jeden relevantní příspěvek.

Žádný z relevantních příspěvků se nevěnoval kauze Agrotec jako hlavnímu tématu. Můžeme tedy konstatovat, že ve sledovaných pořadech v rámci zvoleného období Český rozhlas agendu Agrotec téměř nenastoloval. Pracoval s ní jen fragmentovaně a začleňoval ji jen jako okrajové téma či subagendu jiné agendy – potenciálního úplatku pro ministra vnitra Milana Chovance.

Nemůžeme však konstatovat, že by v tomto bodě došlo k zjevnému porušení objektivity a vyváženosti.

B/ Jaké rutinní postupy užil Český rozhlas při reportování o kauze Agrotec?

Český rozhlas ani v jednom z relevantních příspěvků neworkoval s kauzou Agrotec jako s hlavním tématem. Celkově byla subagenda Agrortec, která probleskuje v rámci skutečné agendy, postavena spíše do politické, než do trestně právní roviny – o čemž svědčí primárně výběr mluvčích, kteří ve sledovaných pořadech dostali možnost vyjádření. Z 10 externích (nekmenových) mluvčích se jednalo v 8 případech o členy politických stran, v jednom případě o mluvčí politické strany a pouze v jednom případě o expertní hlas politologa.

Z hlediska politické příslušnosti jednotlivých mluvčích se ukazuje jasná převaha strany ČSSD. Jak jsme ale již několikrát poznamenali, hlavní agenda byla ve sledovaných příspěvcích nastolena jako údajné korupční jednání představitele ČSSD, tudíž je v tomto případě výběr a zastoupení mluvčích legitimní.

Ve sledovaných pořadech kvantitativní analýza neidentifikovala případy, které by indikovaly porušení objektivitu a vyváženosti ve vztahu ke sledované kauze Agrotec. Ve vztahu k jednotlivým mluvčím i aktérům postupovali žurnalisté korektně a nestranně.

C/ Jak tematicky strukturoval Český rozhlas mediální agendu v případě kauzy Agrotec?

Jak jsme již několikrát ukázali, Český rozhlas v zásadě agendu Agrotec nenastoloval. Agrotec byl Českým rozhlasem komunikovaný pouze jako fragment základní agendy, kterou tvořil spor Lukáše Čadka a České pošty spolu s údajnou žádostí o úplatek pro ČSSD a ministra vnitra Milana Chovance. Celkově tak byla kauza tematizována primárně v politické rovině.

Z hlediska porušení zákona zde nemůžeme konstatovat žádná pochybení.

Kvalitativní část analýzy se dále soustředila na otázky týkající se objektivitu v následujících dimenzích:

D/ Jaké interpretační rámce nastolovaly sledované pořady při reprezentaci kauzy Agrotec?

Český rozhlas primárně pracoval v relevantních příspěvcích optikou epizodického rámování. Rovina tematických rámců zde absentuje. Celá kauza tak byla primárně prezentována jako problém či pochybení konkrétních lidí či podnikatelských subjektů, bez širších souvislostí. Rozsáhlá kauza České pošty tak byla redukována na politický boj vládních stran (ANO a ČSSD a jejich představitelů).

Naskýtá se zde otázka, proč Český rozhlas v případě kauzy manipulace a korupce ve státním podniku, do které jsou jistým způsobem, zapleteny české politické osobnosti, nerámoval tuto problematiku primárně tematicky.

Rozvíjení trestně-právní roviny kauzy je zde také potlačeno. Český rozhlas ve sledovaných pořadech vůbec neakcentoval, že v případě kauzy Agrotec došlo na přelomu července a srpna 2015 k ukončení vyšetřování, a policie podala státnímu zástupci návrh na obžalobu ve věci údajně zmanipulovaných zakázek České pošty.

Analýza ale neodhalila žádná systémová zkreslení, či užití jednotlivých rámců de/favorizačním způsobem, který by indikoval porušení objektivitu a vyváženosti jak jsou definovány v Zákoně o Českém rozhlasu či v Kodexu Českého rozhlasu.

E/ Dopouštěli se kmenoví žurnalisté ČRo v medializaci dané kauzy věcných či profesních pochybení?

Analýza věcných a profesních pochybení kmenových žurnalistů Českého rozhlasu neprokázala žádná závažná pochybení, která by měla za následek porušení objektivitu ve vztahu k subjektu společnosti Agrotec či jejím reprezentantům pozitivním nebo negativním směrem.

Závěrem tedy můžeme konstatovat, že analýza ve sledovaném období ve vybraných pořadech Českého rozhlasu v případě kauzy Agrotec neodhalila žádná pochybení, které by zakládaly podezření, že došlo k porušení závazku poskytovat objektivní, ověřené, ve svém celku vyvážené a všestranné informace pro svobodné vytváření názorů. Český rozhlas si tedy během stanoveného období v určených pořadech počínal v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a v Kodexu Českého rozhlasu

Jak jsme již ale naznačili, za problematickou lze označit malou pozornost věnovanou „tématu Agrotec“ v celku analyzovaného vysílání. S ohledem na relevanci této kauzy, která vyvrcholila podáním žaloby a splňuje tak kritéria veřejného zájmu, je otázkou zda celkově 9 odvysílaných příspěvků v průběhu dvouměsíčního období (1. 7. 2015 – 31. 8. 2015) pokrývá téma dostatečně, či přesněji, reprezentuje dostatečně závažnost kauzy. Jde ale samozřejmě o subjektivní pohled, který v reálné situaci jistě narážel na řadu vnitroredakčních problémů, které analýza daného typu nemůže zohlednit.

VII. Seznam literatury

Burton, G., Jiráček J. (2003) Úvod do studia médií. Barrister & Principal. Brno.

Bateson, G. (1954) 2006 'A Theory of Play and Fantasy' in K. Salen & E. Zimmerman (Eds.) The Game Design Reader, (pp. 314-328). Cambridge, London: The MIT Press. (online) Cit. 3. 5. 2013. Dostupné z: http://sashabarab.com/syllabi/games_learning/bateson.pdf

Entman, R. M. (1993) 'Framing: Toward clarification of a fractured paradigm', Journal of Communication 43 (4): 51 – 58.

Galtung, J. and M. H. Ruge (1965). The structure of foreign news: The presentation of the Congo,

Gitlin, T. (2003) The Whole World is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left. Berkeley: University of California Press.

Goffman, E. (1974) Frame analysis. Lebanon, NH: University Press of New England.

Iyengar, S., Simon, A. (1993). News Coverage of the Gulf Crisis and Public Opinion: A Study of Agenda-Setting, Priming, and Framing Communication Research June 1993 20: 365-383

Iyengar, S., Kinder, D. R. (2010) News that matters: television and American opinion Chicago: University of Chicago Press.

Kahneman, D., Tversky, A. (1984) 'Choice, values, and frames', American Psychologist, 39: 341 – 350.

Krippendorff, K. (2004) Content Analysis: An Introduction to Its Methodology. Los Angeles, London: Sage.

Kronick, J. C. (1997) Alternativní metodologie pro analýzu kvalitativních dat. in Sociologický časopis 33(1): 57-67.

Neuendorf, K. A. (2002) The Content Analysis Guidebook. Thousand Oaks: Sage.

Neuendorf, K. A., & Skalski, P. D. (2009) Quantitative content analysis and the measurement of collective identity. In R. Abdelal, Y. M. Herrera, A. I. Johnston & R. McDermott (Eds.), Measuring identity: A guide for social scientists (pp. 203-236). Cambridge: Cambridge University Press.

McCombs, M. E., Shaw, D. L. (1972) "The Agenda-Setting Function of Mass Media." *The Public Opinion Quarterly* 36 (2): 176 – 187.

McCombs, M. (2009), *Agenda setting: nastolování agendy – masová média a veřejné mínění*. Portál. Praha.

Pickering, M. (2001) *Stereotyping The Politics of Representation*. Palgrave Macmillan.

Volek, J. (2013) 'Mediální obraz ve volební kampani: první prezidentská volba v médiích jako ritualizované (melo)drama o hledání aristokrata plebejce'. In: *Media a společnost*. Praha.

Volek, J. (2010) *Czech Journalists After the Collapse of the Old Media System: Looking for New Professional Self-Image*. In B. Dobek-Ostrowska, M. Głowacki, K. Jakubowicz, M. Sükösd (Eds.): *Comparative Media Systems. European and Global Perspectives* (pp. 171-194). Budapest: Central European University Press.

Westerstahl, J. (1983) 'Objective News Reporting', *Communication research* 10 (3): 403-424.

VIII. Přílohy

Kódovací klíč

Zpravodajství a publicistika – kvantitativní část

Základní analytická jednotka:

příspěvek, který:

- A) referuje o korupční kauze a kauze manipulace tendrů České pošty v daném období
- B) je formálně oddělen od ostatních příspěvků zvukovým předělem (na začátku a na konci)

A. IDENTIFIKAČNÍ PROMĚNNÉ

A1. Jméno kodéra – ZAPSAT SLOVY

A2. Datum vysílání – den (formát: DDMM)

B. IDENTIFIKACE PŘÍSPĚVKU

B1. Název pořadu

1. Hlavní zprávy (Radiožurnál) – zpravodajství 12
2. Hlavní zprávy (Radiožurnál) – publicistika 12
3. Hlavní zprávy (Radiožurnál) – zpravodajství 18
4. Hlavní zprávy (Radiožurnál) – publicistika 18
5. 60 minut (Radiožurnál)
6. Čtení z domácího tisku (Radiožurnál) – relace v 8.20

B2. Je příspěvek anoncovaný v headlines? (cca prvních 30 sekund vysílání avizující nejdůležitější události)

1. ano
2. ne

B3. Typ příspěvku

1. zpráva (obsah komunikovaný moderátorem bez dalších vstupů reportéra nebo komentářů či hostů)
2. kombinovaný příspěvek (obsah komunikovaný moderátorem s vstupy reportéra nebo komentářů či hostů)
3. reportáž (obsah komunikovaný z terénu, který má povahu záznamu nebo živého vstupu)
4. rozhovor (obsah, který nemá uvedení ve formě čtené zprávy, není součástí reportáže nebo kombinovaného příspěvku, ale jde o samostatný výstup)
5. komentář a analýza (obsah, který je postaven na individuálním hodnocení interního nebo externího komentátora nebo experta)
6. jiné

B4. Time code začátku příspěvku

Zapište čas začátku příspěvku ve vysílání (min:sec)

B5. Celková stopáž příspěvku

Zapište v sekundách, pokud je příspěvek anoncovaný v headlines, připočtete i stopáž v headlines

C. TÉMA PŘÍSPĚVKU

C1. Kauza „Agrotec“ je

1. hlavní téma příspěvku
2. vedlejší téma příspěvku
3. okrajová zmínka v příspěvku
- 0 nezmíněno (příspěvek se zabývá kauzou „Česká pošta“ bez vazby na firmu Agrotec, dál nekódujte)

C2. Téma příspěvku - V několika větách popište, o čem příspěvek pojednává, buďte konkrétní

C3. Aktéři příspěvku

1. Agrotec jako podnikatelský subjekt
 - a. ano/ne
2. Andrej Babiš

- a. ano/ne
- 3. Jaroslav Faltýnek
 - a. ano/ne
- 4. Česká pošta jako instituce
 - a. ano/ne
- 5. policie, vyšetřovatel
 - a. ano/ne
- 6. jiné, vypsát

D. MLUVČÍ A ZDROJE

- 1. politické
- 2. expertní
 - a. téma promluvy
 - b. valence promluvy
 - i. vůči Agrotecu – pozitivní, neutrální, negativní
 - ii. vůči Andrejovi Babišovi – pozitivní, neutrální, negativní
 - iii. vůči Jaroslavovi Faltýnkovi – pozitivní, neutrální, negativní
 - iv. vůči České poště nebo jejím představitelům – pozitivní, neutrální, negativní
- 3. novinářské (pouze nekmenoví žurnalisti a komentátoři – vše mimo ČRo)
 - a. téma promluvy
 - b. valence promluvy
 - v. vůči Agrotecu – pozitivní, neutrální, negativní
 - vi. vůči Andrejovi Babišovi – pozitivní, neutrální, negativní
 - vii. vůči Jaroslavovi Faltýnkovi – pozitivní, neutrální, negativní
 - viii. vůči České poště nebo jejím představitelům – pozitivní, neutrální, negativní
- 4. představitel jiné veřejné organizace
- 5. vox populi
- 6. jiné

U každého zdroje sledujeme:

- jméno a identifikace (pozice)
- stranickou příslušnost
- soundbite vs. citace
- u soundbite měříme stopáž
- u expertů a nekmenových novinářů sledujeme i téma a valenci promluvy vůči jednotlivým aktérům
- pokud není některá informace uvedena, zapište „x“

Záznamový arch

Publicistika, diskuse a rozhovory – kvalitativní část

Základní analytická jednotka - příspěvek, který:

- A) **referuje o korupční kauze a kauze manipulace tendrů České pošty** v daném období
- B) je formálně **oddělen** od ostatních příspěvků zvukovým předělem (na začátku a na konci)
- C) dílčím subtypem analytické jednotky je pak **promluva** moderátora

Jméno kodéra	
Název relace	
Datum	
Čas	

U každého pořadu hodnotíme výskyt níže uvedených profesních chyb. Kromě popisu situace je třeba uvést přesný čas, kdy se chyba vyskytla, a aktéra, který byl chybou ovlivněn.

Profesní chyby na straně moderátora	Čas	Aktér	Popis, vysvětlení
A/ nekorektní interpretace (např. zkreslování, zveličování...)			
B/ sugestivní otázky (vkládání odpovědi do samotné otázky)			
C/ informační nepřipravenost a/nebo věcná nepřesnost dotazu			
D/ nepřesné odkazování na zdroj (odkaz na zdroj uveden nepřesně)			
E/ používání argumentů, které nelze spojit s jasně definovaným zdrojem			
F/ neschopnost diskusi soudcovat, odhalovat rozpory v postojích účastníků – pouze v diskusích, ne v rozhovorech			

G/ neschopnost odhalovat rozpory v postojích účastníků			
H/ neschopnost korigovat “fauly”, kterých se diskutující dopouštěli			
I/ neovládnutí emocí (ironie, sarkasmus, zesměšňování) na straně moderátora			
J/ zjevné projevy moderátora de/favorizující některého aktéra			
K/ stereotypizace – uplatňování předsudků a stereotypů vůči jednotlivým aktérům			

Výňatek ze Zákona o Českém rozhlasu – paragraf 2

484/1991Sb. Zákon České národní rady ze dne 7. listopadu 1991 o Českém rozhlasu

§2

(1) Český rozhlas poskytuje službu veřejnosti tvorbou a šířením rozhlasových programů, *popřípadě dalšího multimediálního obsahu a doplňkových služeb* na celém území České republiky a do zahraničí (dále jen "veřejná služba v oblasti rozhlasového vysílání").

(2) Hlavními úkoly veřejné služby v oblasti rozhlasového vysílání jsou zejména

a) poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů,

b) přispívání k právnímu vědomí obyvatel České republiky,

c) vytváření a šíření programů a poskytování vyvážené nabídky pořadů pro všechny skupiny obyvatel se zřetelem na svobodu jejich náboženské víry a přesvědčení, kulturu, etnický nebo národnostní původ, národní totožnost, sociální původ, věk nebo pohlaví tak, aby tyto programy a pořady odrážely rozmanitost názorů a politických, náboženských, filozofických a uměleckých směrů, a to s cílem posílit vzájemné porozumění a toleranci a podporovat soudržnost pluralitní společnosti,

d) rozvíjení kulturní identity obyvatel České republiky včetně příslušníků národnostních nebo etnických menšin,

e) výroba a vysílání zejména zpravodajských, publicistických, dokumentárních, uměleckých, dramatických, sportovních, zábavných a vzdělávacích pořadů a pořadů pro děti a mládež.

Výňatek z Kodexu Českého rozhlasu – Preambule a článek 6

Preambule Kodexu ČRo

V souladu s posláním a vymezením rozhlasového vysílání jako služby veřejnosti, jak ji definovaly státy Rady Evropy a Evropské unie, Český rozhlas především:

- a)** Poskytuje službu veřejnosti tvorbou a šířením rozhlasových programů.
- b)** Své programy vysílá svobodně a nezávisle.
- c)** Podporuje soudržnost společnosti a integraci všech jednotlivců, skupin a společenství zvláště se vyvaruje kulturní, sexuální, náboženské, rasové či politické diskriminace a společenské segregace.
- d)** Představuje fórum pro veřejnou diskusi, v níž je možno vyjadřovat široké spektrum názorů a hledisek.
- e)** Poskytuje nestranné a nezávislé zpravodajství, informace, komentáře a analýzy.
- f)** Vytváří pluralitní, nápaditou a rozmanitou programovou nabídku, která splňuje vysoká etická a kvalitativní měřítká, a nepodřizuje snahu o kvalitní výstup tlakům trhu.
- g)** Vytváří a strukturuje programová schémata a programy, které mohou zaujmout širokou veřejnost, a přitom zůstávají vnímavými vůči potřebám menšinových skupin.
- h)** Odráží rozmanitost filozofických koncepcí a náboženských vyznání ve společnosti, aby napomohl vzájemnému porozumění a toleranci a podporoval soudržnost mnohonárodnostní a multikulturní společnosti.
- i)** Aktivně přispívá k lepšímu poznání, pochopení a šíření národního, evropského a světového kulturního dění a dědictví.
- j)** Provozuje rozhlasové vysílání do zahraničí a přispívá tak k propagaci dobrého jména České republiky.
- k)** Pěstuje původní rozhlasovou tvorbu a dbá na to, aby programová schémata původní rozhlasovou tvorbu (rozhlasové hry a dramatizace, rozhlasové dokumenty, komponované literární a hudební pořady apod.) obsahovala. Český rozhlas pořizuje vlastní hudební nahrávky, zachycuje a archivuje nejlepší projevy českého interpretačního umění hudebního i slovesného.

D) Rozšiřuje posluchačský výběr tím, že poskytuje nabídku programových služeb, jež provozovatelé vysílání s licenci běžně neposkytují. Nepovyšuje kritérium sledovanosti pořadů nad jejich kvalitu.

Čl. 6 Kodexu ČRo - Zpravodajské a publicistické pořady a péče o informace v těchto pořadech

6.1 Jedním z prvořadých úkolů Českého rozhlasu je zprostředkovávat informace ve zpravodajských a publicistických pořadech. Český rozhlas poskytuje posluchačům informace důležité pro jejich všestrannou orientaci a svobodné utváření názorů. Pevné místo v programu zaujímá regionální zpravodajství.

6.2 V případě naléhavé potřeby je Český rozhlas připraven přerušit plánovaný program mimořádným zpravodajstvím.

6.3 Publicistické pořady Českého rozhlasu nabízejí především kritickou reflexi reality, musí zjišťovat pravé příčiny jevů a popsat rozsah následků. Publicistické pořady také dávají aktérům událostí příležitost vyjádřit argumenty, jimiž zdůvodňují své postoje. Při sledování vývoje demokratické společnosti je nezbytné uvádět investigativní publicistické pořady věnující se závažnému porušování zákona, korupci a ochraně práv a zájmů obyvatel. Publicistické pořady se také zabývají problematikou životního prostředí, etnických menšin, zdravotně postižených nebo jiných skupin, jakými jsou například senioři, lidé v obtížné sociální situaci nebo spotřebitelé. Spektrum zmíněných pořadů vychází z aktuálních potřeb společnosti, zjišťovaných například prostřednictvím sociodemografických výzkumů renomovaných institucí.

6.4 Zařazení a pořadí informací ve zpravodajské agendě celoplošných stanic se řídí předpokládaným vlivem na život obyvatel České republiky, u regionálního vysílání vlivem na život obyvatel kraje. Při editorialem rozhodování však nelze opomíjet mezinárodní vlivy a vztahy, které působí napříč státy, kontinenty či kulturami. Zpravodajství a aktuální publicistika v tomto smyslu ukazují Českou republiku a její regiony v rámci evropského a světového dění.

6.5 S informacemi, které Český rozhlas pro posluchače opatřuje, nakládá jako s hodnotou, již si není oprávněn na úkor posluchačů přivlastňovat, obchodovat s ní nebo ji učinit předmětem spekulace. Český rozhlas musí vždy přednostně postupovat tak, aby konkrétní informaci připravil do vysílání s odbornou péčí a touto cestou ji pohotově předal posluchačům.

6.6 Ve zpravodajských a publicistických pořadech Český rozhlas dbá na přesnost a nestrannost, spočívající především ve zjišťování a ověřování skutečnosti.

6.7 Český rozhlas striktně rozlišuje mezi informací zpravodajského charakteru (zprávou) a hodnotícím soudem (komentářem). Zprávou se rozumí informace o určitém ději nebo stavu obsahující zpravidla také informaci o postojích hlavních aktérů události, která je předmětem zprávy. Není dovoleno vydávat za zprávy pouhé domněnky. Hodnotící soud vyjadřuje názory, postoje nebo pocity. Český rozhlas ve svém vysílání jednoznačně, pro posluchače zřetelně, odděluje zprávy od hodnotících komentářů. Zvláště není přípustné směšovat zprávu a hodnotící soud v jedné větě redaktora.

6.8 Zpráva musí být založena na zjištěných a ověřených údajích. Český rozhlas je při získávání a zpracovávání informací plně povinen zjistit a posluchačům zprostředkovat věcně správný obraz skutečnosti. V případech, kdy to není beze zbytku uskutečnitelné pro nemožnost opatřit si všechny informace, musí postupovat tak, aby se pravdě maximálně přiblížil. Zamlčení důležité informace nebo potlačení jejího podstatného aspektu je vždy hrubým porušením této povinnosti.

6.9 Český rozhlas smí odvysílat zprávu ověřenou alespoň ze dvou důvěryhodných a na sobě vzájemně nezávislých zdrojů, pouze v případě informací, které oficiálně zpřístupnily veřejné úřady a instituce, postačí jeden oficiální zdroj, není-li z okolností zřejmé, že jde o nepravdivé nebo nepřesné údaje. Český rozhlas za smluvně stanovených podmínek odebírá zpravodajský servis renomovaných agentur, které odpovídají za pravdivost a správnost svých informací. Pokud není patrný důvod k pochybnostem o informaci ve zprávě nebo pokud není patrná chyba, nemusí redaktor každou zprávu agenturního servisu odebíraného Českým rozhlasem ověřovat. V případě sebemenší pochybnosti o správnosti údajů z agenturního servisu je redaktor povinen okamžitě takovou informaci ověřit alespoň ze dvou na sobě nezávislých zdrojů. Pokud je v naléhavých případech pro nemožnost ověřit informaci u druhého zdroje a s ohledem na váhu veřejného zájmu, k němuž se zpráva vztahuje, výjimečně nezbytné odvysílat informaci pocházející pouze z jednoho zdroje, musí na to být posluchač upozorněn.

6.10 Český rozhlas nesmí odvysílat informaci, jejíž původ není znám. Je povinen seznámit posluchače se zdrojem vysílané informace s výjimkou obecně známých skutečností a informací převzatých od renomovaných zpravodajských agentur, které jej zásobují informacemi na základě platné smlouvy. Použití utajovaného zdroje musí povolit šéfredaktor příslušné stanice za předpokladů uvedených v čl. 21.11 a 21.12. Zákonné právo redaktorů na ochranu zdroje není dotčeno.

6.11 Český rozhlas je povinen zajistit, aby všechny nahrávky používané ve zpravodajství a publicistice přispívaly k věcné správnosti a přesnosti sdělení. Výjimku tvoří humoristické a satirické pořady, při jejichž vysílání musí být zřetelné, že montáž vytváří fikci.

6.12 Český rozhlas smí získávat informace jen za použití postupů poctivých a dovolených právním řádem, nepřipustí žádný nátlak, zejména na zveřejnění nepravdivé nebo částečně pravdivé informace.

6.13 Redaktoři Českého rozhlasu si musí při vystupování ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech s výjimkou komentářů počínat tak, aby posluchač nemohl rozpoznat, jaký názor mají na věc, o níž informují. V komentářích, které obsahují osobní stanovisko autora, se nesmějí odchylovat věcně od skutečnosti.

6.14 Hodnotící soud je vždy subjektivní a není ze své povahy podrobitelný důkazu pravdy. To však Český rozhlas nezbavuje povinnosti zařazovat do vysílání zpravodajských a publicistických pořadů jen takové hodnotící soudy, které jsou prezentovány čestně a bez klamavé manipulace s fakty, jimiž má být hodnocení odůvodněno. Tato povinnost však nebrání zprostředkovat posluchačům hodnotící soudy aktérů událostí. V takovém případě Český rozhlas ponechá na posluchači, aby si učinil vlastní názor, zda aktéři události předkládají hodnotící soudy čestně.

6.15 Je-li to možné a účelné, Český rozhlas doprovází uvedení zprávy identifikací redaktorů, kteří za její přípravu nesou odpovědnost.

6.16 Při přípravě obsahu zpravodajství a publicistiky Českého rozhlasu se uplatňuje autonomie stanic, která spočívá zejména v povinnosti vedoucích zaměstnanců vyloučit vnější vlivy, které by mohly působit na zařazení, pořadí nebo obsah informací ve vysílání. Mimo organizační strukturu stanice může do obsahu konkrétní zprávy nebo rozhodnutí o jejím zařazení či pořadí zasáhnout jen generální ředitel, ředitel příslušné stanice nebo jimi pověřeni vedoucí zaměstnanci Českého rozhlasu, a to pouze v případě, kdy je z okolností zřejmé, že uveřejněním zprávy došlo nebo naléhavě hrozí, že dojde k porušení zákona. Pokyn, kterým tak bude zásah proveden, musí být dán šéfredaktorovi stanice písemně. Pravomoc generálního ředitele a dalších vedoucích zaměstnanců řídit stanice v personálních a provozních záležitostech není tímto článkem dotčena.

6.17 Editoriální rozhodování ve stanicích se řídí především kritérii vyplývajícími z Kodexu. Za obsah zpravodajských a publicistických pořadů odpovídá šéfredaktor příslušné stanice.

6.18 Pokud bylo při přípravě zprávy použito také informací nebo materiálů zpracovaných osobou nebo institucí podnikající v oblasti vztahů s veřejností (PR agenturou), je povinností Českého rozhlasu uvedení zprávy doprovodit upozorněním o takovém původu informací nebo materiálů. Ustanovení čl. 6.10 zůstává nedotčeno.